

6 Μαΐου 2022

Ἡ ἐπιστήμη μπροστὰ σὲ Σταύρωση καὶ σὲ Ἀνάσταση (Μακρῆς Σπυρίδων Καθηγητῆς Ἀναισθησιολογίας Α.Π.Θ.)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Θεολογία και Ζωή / Κοινωνιολογικά \(κοινωνική πρόνοια & οικογενειακά θέματα\) / Ορθόδοξη πίστη](#)

**Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ
ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗ ΣΤΑΥΡΩΣΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΗ
ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ**

† Σπυρίδωνος Γ. Μακρῆ
Καθηγητοῦ Ἀναισθησιολογίας Α.Π.Θ,
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1978

(Διάλεξις δοθεῖσα ἐντός τοῦ Πανεπιστημιακοῦ χώρου εἰς φοιτητικὴν εὐκαιρίαν,
Ἀπρίλιος 1978)

**Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ
ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗ ΣΤΑΥΡΩΣΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΗ
ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ**

† Σπυρίδωνος Γ. Μακρῆ
Καθηγητοῦ Ἀναισθησιολογίας Α.Π.Θ,
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1978

Ἀγαπητοί μου φίλοι,

Εἶναι πραγματικὰ ἓνα μεγάλο προνόμιο τὸ ὅτι δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ συναντηθοῦμε σ' ἓνα ἀμφιθέατρο Πανεπιστημιακό, ὄχι μ' ἐκεῖνο τὸ στεγνὸ καὶ στενὸ, ἂν καὶ ἀπαραίτητο περιεχόμενο τῆς μεταδόσεως ὀρισμένων ἐπιστημονικῶν γνώσεων, ἀλλὰ σ' ἐκείνη τὴν ἀτμόσφαιρα καὶ τὸ ἐπίπεδο τῆς στενῆς καὶ χωρὶς περιορισμούς, ὡς πρὸς τὸ βάθος καὶ τὸ πλάτος τῆς γνωριμίας, σὲ ἐπίπεδο ποὺ ἔχουν σχέση μετὰ τὴν ψυχικὴ ζωὴ τόσο τῶν ταγμένων γιὰ νὰ σᾶς διδάσκουν μερικὲς γνώσεις ὅσον καὶ τῶν φοιτητῶν ποὺ ἔρχονται ἐδῶ γιὰ νὰ ἀποκτήσουν, γιὰ νὰ οἰκοδομήσουν τὸν ψυχικὸ τους κόσμον καὶ γι' αὐτὸ πρέπει νὰ δώσω καὶ στὴν ἀνώνυμη αὐτὴ ὁμάδα τῶν συναδέλφων σας, ποὺ σκέφθηκαν νὰ πάρουν αὐτὴν τὴν πρωτοβουλία, ὅσο καὶ σ' ὅλους ἐσᾶς ποὺ εἴχατε τὴν καλοσύνη νὰ ἔλθετε ἀπόψε, νὰ δώσω τὴν ἔκφραση τῆς μεγάλης μου εὐχαριστίας ποὺ σκέφθηκαν καὶ μένα καὶ με κάλεσαν ἐδῶ γιὰ νὰ σᾶς μιλήσω.

Θὰ πρέπει νὰ σᾶς πῶ ὅτι, ὅ,τι θὰ ἀκούσετε ἀπὸ ἐδῶ καὶ ἔμπρὸς δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ προσωπικά μου βιώματα. δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ σὲ ὦρες, εἴτε ποὺ ἀπέχουν πολὺ ἀπὸ τὸ σήμερον, εἴτε καὶ πρόσφατες παιδείσαν τὴν ψυχὴ μου, πράγματα ποὺ ἀποτελοῦν τὸ τέρμα πορείας πνευματικῆς, πράγματα ποὺ μπορῶ νὰ βεβαιώσω γι' αὐτὰ μετὰ τὴν σφραγίδα τῆς ἀπολύτου ἐσωτερικῆς πληροφορίας, μετὰ τὴν σφραγίδα ὅτι ἐπιβεβαιώνονται ἀπὸ τὴν βίωση καὶ ἀπ' τὴν παρατήρηση ἀρκετῶν δεκαετιῶν ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ ἐπέστρεψα στὸν Κύριόν μας Ἰησοῦν Χριστόν. Καὶ νομίζω ὅτι εἶναι ἐπίκαιρη ἡ ἐκλογή τοῦ θέματος ποὺ ἔχει σχέση μετὰ τὴν Σταύρωση καὶ τὴν Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ μας, ὄχι μονάχα γιατί εὐρισκόμαστε στὴν ἐποχὴ ἐκείνη ποὺ ἔχει τάξει ἡ Ἐκκλησία μας γιὰ τὶς ψυχὰς ὅλων τῶν Χριστιανῶν νὰ στρέφονται καὶ νὰ προετοιμάζονται καὶ νὰ συμμετέχουν στὰ Πάθη τοῦ Χριστοῦ μας, ἀλλὰ καὶ γιατί ἀκριβῶς ἡ Σταύρωση καὶ ἡ Ἀνάστασις εἶναι τὸ ἐπίκεντρο, εἶναι ὁ πυρήνας τῆς καταφάσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ ἀντιλόγου εἰς τὸν Χριστιανισμό.

Γιατί ἂν ἡ Σταύρωση καὶ ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ μας εἶναι ἀλήθεια, τότε ὅλα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα πιστεύαμε, ὅλα ἐκεῖνα στὰ ὁποῖα ἔχουμε προσκολληθεῖ, ὅλα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀκολουθοῦμε καὶ ποὺ εἶναι ξένα ἢ ἀντίθετα πρὸς τὸν Χριστὸ καὶ πρὸς τὸ Εὐαγγέλιό Του εἶναι εἰδῶλα ποὺ πρέπει νὰ γκρεμισθοῦν. Γι' αὐτὸ καὶ μετὰ τόση μανία καὶ μετὰ τέτοιο πείσμα ἔχουν ἐγερθεῖ τόσες πολλὲς ἀντιρρήσεις, ἔχουν παρουσιασθεῖ τόσο πολλὰ ἐπιχειρήματα γιὰ νὰ πείσουν τὸν καθένα ὅτι ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ δὲν ἔγινε. Γιατί ἂν ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ, ἔγινε, τότε ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Θεός, τότε ὅλα ὅσα λέει ὁ Χριστός, ὅλα ὅσα λέει τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι ἀλήθεια καὶ θὰ πρέπει νὰ πεθάνουμε γιὰ ὅλα ὅσα ἔχουμε ζήσει ποὺ εἶναι ἀντίθετα καὶ ξένα πρὸς τὸν Χριστὸ καὶ νὰ ξαναζήσουμε μία νέα ζωὴ σύμφωνη μετὰ ὅλα ὅσα εἶπε ὁ Χριστὸς

καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ πρεσβεύει καὶ νὰ βιώνει ἡ Ἐκκλησία.

Τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα ὑψώνονται γιὰ νὰ ἀμφισβητήσουν τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ μπορούμε νὰ τὰ κατατάξουμε σὲ τρεῖς μεγάλες κατηγορίες:

- Ἡ μιὰ εἶναι ὅτι ὁ Κύριος δὲν ἀπέθανε ἐπάνω στὸν Σταυρὸ καὶ συνεπῶς ἀφοῦ δὲν ἀπέθανε καὶ δὲν ἀνεστήθη.

- Ἡ δεύτερη κατηγορία ἐπιχειρημάτων κατὰ τῆς Ἀναστάσεως, εἶναι ἡ ἀμφισβήτηση γιὰ τὶς ἐμφανίσεις πού ρητὰ περιγράφουν τὰ Εὐαγγέλια ὅτι συνέβησαν μετὰ τὴν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ.

- Καὶ ἡ τρίτη, περιστρέφεται γύρω ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι εὐρέθηκε κενὸς ὁ Τάφος Του.

Τὸ ἐὰν ὁ Χριστὸς ἀπέθανε πάνω στὸν Σταυρὸ ἀσφαλῶς εἶναι θέμα πού ἔχει ἀπόλυτη συνάφεια μὲ τὴν ἐπιστήμη τῆς Ἰατρικῆς γιατί αὐτὴ εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία μελετᾶει τὴ φύση καὶ τὶς συνέπειες ὄλων τῶν σωματικῶν κακώσεων καὶ ἡ ὁποία μελετᾶει ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις οἱ ὁποῖες σχετίζονται μὲ τὴν βαθμιαία κατάρρευση τῶν ζωτικῶν λειτουργιῶν τοῦ σώματος καὶ μὲ τὴν διαπίστωση ὅτι οἱ συνθῆκες πλέον γιὰ τὴν ἐπιβίωση τοῦ ὀργανισμοῦ εἶναι ἐξαντλημένες καὶ ὅτι ὁ θάνατος ἔχει ἐπέλθει. Ἀξιζεῖ λοιπὸν τὴν προσοχή μας ὅτι αὐτὴ ἡ ἀμφισβήτηση - ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ἀπέθανε πάνω στὸν Σταυρὸ - δὲν παρουσιάσθηκε ποτὲ κατὰ τὸ διάστημα τῆς γενεᾶς τῶν ἀνθρώπων πού ἔζησαν ὅταν συνέβη ἡ Σταύρωσις τοῦ Χριστοῦ, δὲν παρουσιάσθηκε οὔτε καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴ τῶν διωγμῶν, δὲν παρουσιάσθηκε κατὰ τὴν ἐποχὴ τῶν μεγάλων αἱρέσεων, οἱ ὁποῖες ἀμφισβήτησαν καὶ τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν Ἀνάστασή Του, δὲν παρουσιάσθηκε παρὰ μόνον στὸν 17ον αἰῶνα. Αὐτὸ εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὸ γιατί ἀπλούστατα τότε μονάχα εἶχαν τελείως ἐκλείψει οἱ ἄνθρωποι πού εἴτε οἱ ἴδιοι εἶχαν παρακολουθήσει, εἴτε εἶχε φθάσει μέχρις αὐτοῦς μιὰ ζωντανὴ περιγραφή τοῦ μαρτυρίου τῆς Σταυρώσεως. Ἐὰν καὶ σήμερα εἶχαμε ἀνθρώπους, καὶ εὐτυχῶς πού δὲν ἔχουμε, πού εἶχαν παρακολουθήσει τὴν Σταύρωση δὲν θὰ εἶχε - ὅπως θὰ δοῦμε σὲ λίγο - παρουσιασθεῖ μιὰ τέτοια ἀμφισβήτηση μὲ ἀξιώσεις λογικῆς ἰσορροπίας.

Εἶναι βέβαιο τὸ ἐρώτημα αὐτό, ἐὰν ὁ Χριστὸς ἀπέθανε ἐπάνω στὸν Σταυρὸ, συνυφασμένο μὲ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο πεθαίνει ὁ ἄνθρωπος ὅταν σταυρώνεται. Μιὰ κοινὴ διαδεδομένη ἀντίληψη εἶναι ὅτι ὁ θάνατος ἐπάνω στὸν Σταυρὸ παρουσιάζεται ἀπὸ τὸν πόνο καὶ τὴν αἰμορραγία πού δημιουργοῦν τὰ καρφιά πού ἔχουν τρυπήσει τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια τοῦ ἐσταυρωμένου.

Ὅπως θὰ δοῦμε, αὐτὰ δὲν εἶναι παρὰ ἀπλῶς ἓνα μικρὸ συμπλήρωμα πολὺ βασανιστικὸ, ὅπως θὰ ἀναπτύξουμε, ἀλλὰ ὄχι μὲ πρωτεύοντα ρόλο στὴν πρόκληση τοῦ θανάτου. Ὁ θάνατος τοῦ Σταυροῦ, ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ ἐπάνω στὸν Σταυρὸ,

βεβαίως είχε και αυτό και πολλά άλλα προδιαθετικά αίτια. Ανάμεσα σ' αυτά θα αναφέρουμε τὰ κτυπήματα που δέχθηκε ο Κύριός μας, τὸν ὁποῖον «ἐράπιζον, ἐκολάφιζον, ἔτυπτον, ἔδερον», λέει τὸ Εὐαγγέλιο οἱ βάρβαροι στρατιῶται τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, μὲ ὅλη τὴν δύναμη ἢ ὁποῖα τοὺς χαρακτήριζε καὶ τὴν τραχύτητα μὲ τὴν ὁποῖα ἦταν συνηθισμένοι νὰ κάνουν τὰ μαρτύριά τους τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Ἀλλὰ βεβαίως, ἐνῶ γνωρίζουμε ὅτι ἕνα ἰσχυρὸ κτύπημα στὸ πρόσωπο ἐνδὸς ἀπροστάτευτου ἀνθρώπου ἀπὸ ἕναν τραχὺ στρατιώτη μπορεῖ πραγματικὰ νὰ τὸν φέρει σὲ κατάσταση ἀφασίας ἢ λιποθυμίας, αὐτὸ θὰ τὸ ἀντιπαρέλθουμε.

Θὰ τὸ ἀντιπαρέλθουμε γιὰ νὰ φθάσουμε σὲ μία φράση πὺ ἴσως χωρὶς πολλὴ προσοχὴ τὴν ἀκοῦμε διότι σὰν μετοχὴ ἀπλῶς τοῦ ἀορίστου ἀναφέρεται μέσα στὸ Εὐαγγέλιο, ὅταν μᾶς λέει τὸ Εὐαγγέλιο ὅτι «φραγγελώσας παρέδωσεν αὐτόν...» (Μαρκ. ιε' 15).

Τί ἦταν τὸ φραγγέλιο; Ἴσως νομίζουμε ὅτι τὸ φραγγέλιο ἦταν μία ἀπλὴ μαστίγωσις· δὲν εἶναι καθόλου ἔτσι. Αὐτὸν πὺ ἐπρόκειτο νὰ ὑποστεῖ τὸ φραγγέλιο τὸν ἔδεσαν σὲ μιὰ κολώνα καὶ ὁ εἰδικὸς δῆμιος πὺ ἐκτελοῦσε τὴν φραγγέλωσις ἔπαιρνε ἕνα μαστίγιον βαρὺ τὸ ὁποῖο εἶχε πολλὰς λουρίδες στὴν ἄκρη του, πάνω στὶς λουρίδες ἦταν δεμένες σφαῖρες ἀπὸ μολύβι ἢ μικρὰ ὀστάρια, κότσια ἀπὸ ἀρνὶ καὶ τίς ἔφερνε μὲ ὄση δύναμη εἶχε πάνω στὴν ράχη δεμένου ἀνθρώπου. Πολὺ σύντομα, ἀπ' τὰ πρῶτα κτυπήματα ἐξεσχίζετο τὸ δέρμα τοῦ ἀνθρώπου πὺ ἐδέχετο τὴν φραγγέλωσι καὶ ὕστερα ἀπὸ μερικὰ κτυπήματα ἀκόμη ἔφευγαν καὶ κατεξεσχίζοντο τελείως οἱ σάρκες του καὶ ἀπεγυμνώνοντο τὰ κόκαλα τῆς ράχης. Ἀναφέρονται στὴν ἱστορία ἀρκετὲς περιπτώσεις ἀπὸ ἀνθρώπους, πὺ ἀπέθαναν τὴν ὥρα τῆς φραγγελώσεως. Σ' αὐτὴν τώρα τὴν καταξεσχισμένη, καταματωμένη καὶ καταπονεμένη ράχη, κουβάλησε ὁ Χριστὸς μας τὸν Σταυρὸ του, πὺ ἦταν ξύλο βαρύτατο, ἔτσι ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ σηκώσει ἐπάνω του τὸ βᾶρος ἐνδὸς ἀνθρώπου χωρὶς νὰ λυγίσει. Καὶ εἶναι γνωστὸ ἀλλὰ καὶ πάρα πολὺ φυσικὸ νὰ τὸ περιμένει κανεὶς ὅτι λύγισε κάτω ἀπὸ τὸ βᾶρος τοῦ Σταυροῦ, ἤδη ἐξαντλημένος καὶ μὲ αἱμορραγία πὺ τοῦ εἶχε στοιχίσει ἀπώλεια δυνάμεων, λύγισε κάτω ἀπὸ τὸ βᾶρος τοῦ Σταυροῦ αὐτοῦ καὶ ἔπεσε, ὅπως λένε οἱ παραδόσεις, μὲ τὸ πρόσωπο πάνω στὴ γῆ, μὲ τὸ πρόσωπο, χωρὶς κᾶν νὰ μπορεῖ νὰ προστατεύσει τὸ σῶμα του ἀπ' τίς συνέπειες τῆς πτώσεως χάρις στὸ Σταυρὸ, τὸν ὁποῖο ἦταν ἀναγκασμένος νὰ κρατᾶει καὶ πὺ ἔπεσε σὰν βᾶρος ἀπὸ πάνω του. Καὶ ξέρουμε ὅτι γιὰ νὰ μὴν πεθάνει πρὶν φθάσει κᾶν στὸ ὕψος τοῦ Γολγοθᾶ, ἀνέθεσαν στὸν Σίμωνα τὸν Κυρηναῖο νὰ κουβαλήσει αὐτὸς γιὰ τὸν ὑπόλοιπο δρόμο τὸν Σταυρὸ. Ἄς προσθέσουμε ἀκόμη καὶ γιὰ τὰ ἀγκάθια πὺ εἶχε ὁ στέφανος ἐκεῖνος πὺ σὲ πολλὰ σημεῖα εἶχε τρυπήσει τὸ κεφάλι Του καὶ ὅλοι ὅσοι ἔχουν μιὰ πείρα ἀπὸ θάλαμο ἀτυχημάτων τοῦ Νοσοκομείου, ξέρουνε πόσο ἰδιαίτερη τάση ἔχουν νὰ αἱμορραγοῦν

τὰ τραύματα στὸ τριχωτό τῆς κεφαλῆς. Αὐτὸ λοιπὸν τὸ ἕξαιμο σῶμα, τὸ καταπονημένο σῶμα, καρφώθηκε ἐπάνω στὸν Σταυρό.

Ἄς δοῦμε τώρα γιὰ τὸ θέμα τοῦ καρφώματος ἀκριβῶς τῶν ἄκρων πάνω στὸν Σταυρό. Ἀπὸ τὴν παράδοση καὶ ἀπὸ τὴν κοινὴ ἐντύπωση πιστεύουμε ὅτι τὰ καρφία πέρασαν τὶς παλάμες.

Ὅμως ἀπὸ πειράματα ποὺ ἔκανε ἓνας Γάλλος χειρουργὸς ὁ Barbet ἐπάνω σὲ πτώματα, εἶδε ὅτι εἶναι ἀδύνατον ἓνα καρφὶ ποὺ περνάει ἀνάμεσα στὰ κόκαλα τῆς παλάμης νὰ συγκρατήσῃ τὸ ἀνθρώπινο σῶμα, ἀκόμη καὶ ἂν αὐτὸ στηρίζεται μὲ καρφία ἀπὸ τὰ πόδια. Κάτω ἀπὸ τὸ βάρος αὐτό, ἐὰν περνοῦσαν ἀπὸ ἐκεῖ τὰ καρφία, τὰ καρφία θὰ ἔσχιζαν τὸ δέρμα ποὺ εἶναι στὴν πρόσθια καὶ στὴν ὀπίσθια ἐπιφάνεια τῆς παλάμης πέρα γιὰ πέρα ἀνάμεσα στὰ δάκτυλα καὶ ὁ Ἐσταυρωμένος θὰ ἔπεφτε μὲ τὸ κεφάλι κάτω, ἐνῶ θὰ τὸν συγκρατοῦσαν μονάχα τὰ καρφία μὲ τὰ ὁποῖα ἦταν καρφωμένα τὰ πόδια του. Ὁ ἴδιος χειρουργὸς ἔδειξε ὅτι τὸ μόνο σημεῖο στὰ χέρια τοῦ ἀνθρώπου ποὺ μπορεῖ νὰ στηρίξῃ τὸ σῶμα, ἂν περάσῃ ἓνα καρφὶ ἀπ' αὐτό, εἶναι ὁ καρπός, καὶ σὲ ἐπανειλημμένα πειράματα ποὺ ἔκανε ἔδειξε ὅτι σὲ ὅποιο σημεῖο τοῦ καρποῦ καὶ ἂν βάλουμε ἓνα καρφί, αὐτὸ ὀδηγούμενο ἀπὸ τὰ ὀστά καὶ τοὺς συνδέσμους ποὺ βρίσκονται ἐδῶ, θὰ περάσῃ ἀπὸ ἓναν ἀνατομικὸν χῶρον, γνωστὸ στοὺς γιατρούς, ποὺ λέγεται ὁ χῶρος τοῦ *destot*, ἀνάμεσα σὲ δύο ὀστάρια τοῦ καρποῦ. Καὶ ἐκεῖνο ποὺ εἶναι χαρακτηριστικὸ ἀπὸ μιὰ σειρὰ 12 παρομοίων πειραμάτων ποὺ ἔκανε ὁ χειρουργὸς αὐτὸς εἶναι δύο παρατηρήσεις του, ὅτι καὶ στὰ 12 χέρια κανένα κόκκαλο δὲν τραυματίσθηκε ἢ δὲν ἔσπασε ἀπὸ τὴν ἥλωση τοῦ χεριοῦ, γιὰ νὰ ἐπιβεβαιωθεῖ αὐτὸ ποὺ λέει καὶ μὲ ἄλλη μιὰ εὐκαιρία, ὅπως θυμάστε, τὸ Εὐαγγέλιο, ὅτι δὲν θὰ συντριβῇ κανένα κόκκαλο.

Καὶ δεύτερον ὅτι ἀκριβῶς ἀπὸ τὸν χῶρο αὐτὸ σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ καρφὶ βρίσκεται ἓνα μεγάλο νεῦρο τοῦ χεριοῦ, τὸ μέσο νεῦρο, τὸ ὁποῖο σὲ ὅλες τὶς κακώσεις ποὺ θὰ ὑποστῇ ἐπάνω στὸν Σταυρὸ τὸ χέρι τοῦ Ἐσταυρωμένου θὰ βρίσκεται σὲ ἀδιάκοπη ἐπαφὴ καὶ τριβὴ καὶ τραυματισμὸ ἀπὸ τὸ καρφί. Τώρα τὸ τί σημαίνει νὰ δέχεται καὶ ἓνα ἀπλό, ἐλαφρὸ ἐρέθισμα ἓνα νεῦρο, τὸ ἔχουμε ὅλοι δοκιμάσει, ὅταν δεχθοῦμε σ' ἓνα σημεῖο ἐδῶ στὸν ἀγκώνα μας, ἓνα κτύπημα. Ἐκεῖνο τὸ ἀφόρητο αἴσθημα τῆς ἠλεκτρικῆς ἐκκενώσεως καὶ τῆς παραλύσεως ποὺ δοκιμάζουμε καὶ ποὺ πραγματικὰ ἐπαναστατεῖ ὅλο τὸ εἶναι μας ἀπὸ τὸ ἐλαφρὸ κίνημα. Ἄς σκεφθοῦμε λοιπὸν ὅτι ὅλη τὴν ὥρα τῆς σταυρώσεως ἓνα πολλαπλάσιο ἐρέθισμα πόνου συνόδευε τὸ μαρτύριο τῆς Σταυρώσεως. Ἐπίσης γιὰ τὸ καρφὶ ποὺ θὰ περάσῃ ἀπὸ τὰ πόδια εὐρέθηκε ὅτι κι αὐτὸ πρέπει νὰ περάσῃ ἀπὸ ἓνα σημεῖο τῶν ποδιῶν καὶ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ βρεῖ διέξοδο ἐκεῖ, καὶ αὐτὸ εἶναι ἀνάμεσα στὸ δεῦτερο καὶ στὸ τρίτο μετατάριον.

Ὅσα εἶπαμε μέχρι τώρα δὲν εἶναι παρὰ ἓνα προανάκρουσμα, δὲν εἶναι παρὰ μιὰ

μικρή ἀρχὴ τοῦ μαρτυρίου τῆς σταυρώσεως καὶ ἀκόμη δὲν μῆκαμε στὸ αἷτιο ποῦ φέρνει τὸν θάνατο. Καὶ αὐτὸ τὸ αἷτιο ποῦ φέρνει τὸν θάνατο ἔχει μεγάλη σημασία γιὰ τὴν συζήτησή μας, γιὰ τὸ ἂν δηλαδὴ ὁ Σταυρωμένος Χριστὸς ἀπέθανε ἐπάνω στὸν Σταυρό.

Γιὰ νὰ ἀντιληφθοῦμε τὸν μηχανισμό τοῦ θανάτου θὰ πρέπει νὰ ὑπενθυμίσουμε μερικὰ πράγματα. σὲ μερικὲς εἰκόνες παρουσιάζεται ὅτι οἱ δύο λησταὶ δὲν εἶχαν καρφωθεῖ ἐπάνω στὸν Σταυρό, ἀλλὰ εἶχαν δεθεῖ τὰ χέρια τους μὲ σχοινί. Καμία παράδοση δὲν ὑποστηρίζει κάτι τέτοιο ὅτι συνέβη στοὺς δύο ληστὲς ποῦ σταυρώθηκαν μαζί μὲ τὸν Χριστό, ἀλλὰ τὸ ὅτι αὐτὸ ἀπεικονίζεται, μαρτυρεῖ κάτι ποῦ καὶ πολλοὶ ἱστορικοὶ περιγράφουν: ὅτι δηλαδὴ μπορεῖ νὰ σταυρωθεῖ καὶ νὰ πεθάνει ἓνας ἄνθρωπος, ἂν ἔχει ἐξαρτηθεῖ ἐπάνω στὸν σταυρό, ὄχι μὲ καρφιά, ἀλλὰ ἀπλῶς ἂν ἔχουν δεθεῖ τὰ χέρια του ἐπάνω στὸν Σταυρό. Γιὰ νὰ τὸ ἀποδείξουμε αὐτὸ ἀκόμη καλύτερα δὲν ἔχουμε παρὰ νὰ ἀνατρέξουμε σὲ μιὰ πειθαρχικὴ ποινὴ ποῦ συνήθιζαν νὰ ἐφαρμόζουν κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ Πρώτου Παγκ. Πολέμου στὸν Γερμανικὸ Στρατό. Αὐτὴ ἡ ποινὴ ὀνομάζεται Aufbinden καὶ συνίσταται στὸ ὅτι ἔδεναν αὐτὸν ποῦ εἶχε τιμωρηθεῖ, ἔδεναν τὰ χέρια του ψηλὰ ἀπὸ ἓναν πάσσαλο, ἔτσι ὥστε νὰ μὴν ἀκουμποῦν τὰ πόδια του στὴ γῆ. Σύντομα τὸ ἄτομο αὐτὸ παρουσίαζε φαινόμενα ἀσφυξίας. Οἱ ἀναπνευστικὲς του κινήσεις γινότουσαν ἐξαιρετικὰ δύσκολες καὶ ἐργώδεις. τὸ αἷμα του συγκεντρωνόταν μὲ μεγάλη πίεση στὸ κεφάλι του, οἱ φλέβες του πρίζονταν, τὸ κεφάλι του γινόταν ὅλο ὑπεραιμικὸ καὶ ὁ ἄνθρωπος σύντομα ἔφθανε σὲ λιποθυμία καὶ ἂν δὲν ἔκοβαν, δὲν προλάβαιναν νὰ κόψουν τὸ σχοινί, μπορούσε καὶ νὰ πεθάνει.

Ἄς σημειώσουμε καὶ τὸ τραγικότερο ὅτι καθὼς ἀναφέρεται ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ τοῦ Νταχάου ξαναθυμήθηκαν τότε καὶ ἐκεῖ οἱ Γερμανοὶ αὐτὸ τὸ μαρτύριο καὶ ἀναφέρονται ἀρκετὲς περιπτώσεις φρικιαστικὲς, ὅπου ἄνθρωποι ἀπέθαναν καὶ θανατώθηκαν μὲ τὸ μαρτύριο τοῦ Aufbinden. Μάλιστα ἀναφέρεται ὅτι κρεμοῦσαν καὶ ἓνα μικρὸ βάρος στὰ πόδια ὅταν ἤθελαν νὰ συντομεύσουν τὸ μαρτύριο αὐτό, ποῦ τὸ περιέγραφαν κατάδικοι ποῦ βρισκόντουσαν δίπλα τὴν ὥρα τοῦ μαρτυρίου αὐτοῦ, ποῦ ὅταν φθάσει μέχρι τὰ τελικὰ του στάδια εἶναι ἀποτρόπαιο. Τὸ πρόσωπο του ἀνθρώπου πραγματικὰ παραμορφώνεται ὅπως τοῦ κρεμασμένου, ὁ θώρακός του διατείνεται σὲ ἀφάνταστο βαθμό, τὸ κοιλιακὸ τοίχωμα δημιουργεῖ μιὰ βαθιὰ κοιλότητα, ὁ ἄνθρωπος περιβρέχεται ἀπὸ ἰδρώτα τόσο, ποῦ ὅπως λένε οἱ μάρτυρες ποῦ ἦταν μπροστά, ἐδημιουργεῖτο μιὰ λίμνη μεγάλη ἀπὸ ἰδρώτα κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τοῦ δυστυχισμένου αὐτοῦ καταδίκου. Ἀποδεικνύεται λοιπὸν ὅτι ὁ σταυρὸς φέρνει τὸν ἄνθρωπο σὲ μιὰ μεγάλη ἔλξη χάρις στὸ βάρος τοῦ σώματος ποῦ τραβάει τὸ κορμὶ πρὸς τὰ κάτω ἀπὸ τὰ χέρια, μιὰ μεγάλη ἔλξη τῶν χεριῶν, τῶν μυῶν, τῶν βραχιόνων, τῆς ὠμικῆς ζώνης καὶ τοῦ θωρακικοῦ τοιχώματος. Αὐτὴ ἡ ἔλξις βαστάει τὸν θώρακα σὲ μιὰ συνεχῆ ἀναγκαστικὴ θέση εἰσπνοῆς

καίτοι ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ ἐκτελέσει ἐκπνευστικές κινήσεις.

Καὶ ξέρουμε ὅτι οἱ ἐκπνευστικές κινήσεις γίνονται παθητικὰ ἀπὸ τὸν θώρακά μας, ἀκριβῶς χωρὶς καμία δύναμη, σὰν μιὰ αὐτόματη ἐπάνοδο τοῦ μεταμορφωμένου ἀπὸ τὴν εἰσπνοὴ θώρακος μὲ τὴν ὁποία γεμίζει ὁ θώρακος μὲ ἀέρα καὶ ἔτσι μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀνανεώνει τὸν ἀέρα στὶς κυψελίδες του καὶ ὀξυγονώνει τὸ αἷμα του καὶ μπορεῖ νὰ συνεχίζει καὶ ἐπιβιώνει. Στὴν κατάστασι τῆς ἐξαρτήσεως καὶ ἀπὸ τὰ χέρια, στὴν κατάστασι τῆς Σταυρώσεως, ὁ ἄνθρωπος βρίσκεται σ' ἓνα μεγάλο, πολὺ μεγάλο περιορισμὸ τῆς ἀναπνοῆς του σὰν καὶ ἐκεῖνο ποῦ θὰ βρισκόταν ἔαν εἶχε δεθεῖ μὲ ἓνα πολὺ σφικτὸ θώρακα ἢ ἔαν εἶχε πλακώσει τὸν θώρακά του μὲ ἓνα πολὺ μεγάλο βάρος. Δὲν μπορεῖ νὰ γεμίσει πάλι ἀέρα, ὥστε ὁ θάνατος ἀπὸ τὴν σταύρωσι ὀφείλεται κυρίως σὲ ἀσφυξία. Κατὰ δεύτερο λόγο, ἐπειδὴ δημιουργεῖται αὐτὴ ἡ μεγάλη πίεσι μέσα στὸν θώρακα εἶναι ἀδύνατο νὰ παροχετευθῆ, νὰ κατέβει πρὸς τὴν καρδιά, τὸ αἷμα ποῦ βρίσκεται στὸ κεφάλι. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ μεγάλη συμφόρησι αἵματος στὸ κεφάλι τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, τῶν σταυρωμένων. Ἐὰν δὲν εἶχε κάποια ἄλλη διέξοδο, ἔαν δὲν εὔρισκε κάποια ἄλλη διέξοδο, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ἀπαλλάξει τὸ κεφάλι του ἀπὸ αὐτὴν τὴν πληθώρα αἵματος θὰ πέθαινε πάρα πολὺ σύντομα πάνω στὸν σταυρό. Ὅμως ὁ σταυρωμένος βρίσκει μιὰ διέξοδο.

Καὶ αὐτὴ εἶναι νὰ στηρίξει τὸ κορμὶ του πιέζοντας τὰ πόδια του πάνω στὰ καρφία μὲ τὰ ὁποία εἶναι καρφωμένα. Ἔτσι ἀνυψώνεται λίγο ὁ θώρακος, σταματᾷ ἡ ἐξάρτησι τοῦ βάρους ἀπὸ τὰ χέρια καὶ ἀπὸ τοὺς ὤμους, ἀνακουφίζεται τὸ θωρακικὸ τοίχωμα, μπορεῖ καὶ ἀναπνεεῖ πάλι, κατεβαίνει πάλι τὸ αἷμα ἀπὸ τὸ κεφάλι καὶ ὁ ἄνθρωπος συνέρχεται. Ὅμως ἡ κούρασι, τὴν ὁποία ἔχει δὲν τοῦ ἐπιτρέπει νὰ καταβάλλει αὐτὴν τὴν μυϊκὴ προσπάθεια, ὥστε νὰ στηρίξει ὅλο τὸ βάρος τοῦ σώματός του ἀπὸ τὸ καρφὶ τὸ ὁποῖο ἔχει περάσει ἀπὸ τὰ πόδια του. Ἔτσι ἐξαντλημένος ξαναπέφτει πάλι στὴν πρώτη θέσι, γιὰ νὰ ξαναρχίσει πάλι ἡ ἀσφυξία μέχρις ὅτου μετὰ ἀπὸ μιὰ διαδοχικὴ σειρὰ ἀπὸ τέτοιες προσπάθειες ἐξαντληθεῖ, μείνει στὴν στάσι τῆς ἐξαρτήσεως καὶ πεθάνει ἀπὸ ἀσφυξία.

Πραγματικὰ εἶναι ἓνα σατανικὸ σχέδιον θανατώσεως ὁ σταυρὸς καὶ γι' αὐτὸ καὶ οἱ Ρωμαῖοι τόσο πολὺ ἱκανοποιοῦντο, μέσα σὲ κείνη τὴν βάρβαρη ἐπιθυμία τους νὰ βλέπουν τὸν ἄνθρωπο νὰ βασανίζεται, ἀπὸ τὴν θέα τῶν σταυρωμένων ἀνθρώπων. Καὶ γι' αὐτό, ἐπειδὴ ἦταν τόσο ἄθλιος ὁ θάνατος, στὴν Ρωμαϊκὴ νομοθεσία αὐτὸς ὁ θάνατος, ὀρίζεται νὰ χρησιμοποιεῖται μονάχα στοὺς δούλους καὶ στοὺς προδότες.

Ὁ Κικέρων, ποῦ εἶχε παρακολουθήσει θάνατο ἐπάνω στὸν σταυρό, τὸν ὀνομάζει: «Cruderissimum et deterimum Supplicium», δηλ. τὸ πλέον φρικτὸ βασανιστήριον τὸ ὁποῖο εἶχε ποτὲ παρακολουθήσει. Τώρα σὲ περιπτώσεις ὅπου γιὰ κάποιο λόγο ἤθελε ὁ ἐπικεφαλῆς τοῦ ἐκτελεστικοῦ ἀποσπάσματος νὰ συντομεύσει τὴν ἐπέλευσι τοῦ

θανάτου, Τί ἔκανε; μὲ ἕνα ἰσχυρὸ κτύπημα, διέταξε νὰ σπάσουν οἱ κνήμες τοῦ σταυρωμένου καὶ ἔτσι, ἀφοῦ πιά βρισκόταν ὁ σταυρωμένος σὲ ἀδυναμία νὰ στηρίξει τὸ βάρος τοῦ σώματός του στὰ πόδια του καὶ νὰ ἀνακουφίσει τὸν θώρακά του καὶ νὰ μπορέσει νὰ ἀναπνεύσει, ἀναγκαζόταν πλέον νὰ ἐξαρτήσῃ ὅλο τὸ βάρος, ὅπως εἶπαμε, τοῦ κορμιοῦ του ἀπὸ τὰ χέρια του καὶ νὰ πεθάνει μέσα στὴν ἀσφυξία. Καὶ αὐτὸ ἦταν ἡ εἰδικὴ χαριστικὴ βολὴ τὴν ὁποίαν ἐπεφύλασσαν οἱ ἔμπειροι ρωμαῖοι ἐκτελεστοὶ στοὺς καταδικασμένους σὲ σταύρωση. Καὶ γι' αὐτὸ εἶδατε ὅτι τοὺς δύο ληστὰς ποὺ ζοῦσαν ἀκόμη τοὺς ἐξετέλεσαν μὲ τὴν χαριστικὴ βολὴ αὐτὴ, τοὺς ἔσπασαν τὰ πόδια. Ὅταν, λέει, ἐπῆγαν στὸν Χριστό, εἶδαν πὼς εἶχε ἤδη ἀποθάνει. Τώρα ἐδῶ πρέπει νὰ προσέξουμε πολὺ. Εἶναι δυνατὸν ἕνας ἀξιωματικὸς ἐπικεφαλῆς τοῦ ἐκτελεστικοῦ ἀποσπάσματος, ποὺ ἀσφαλῶς εἶχε δεῖ πολλές θανατώσεις μὲ σταύρωση, εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπατηθεῖ; Εἶναι δυνατὸν ἐκεῖνη τὴν ὥρα νὰ βρίσκεται σὲ νεκροφάνεια τὸ ἄτομο; Εἶναι πασίγνωστο ὅτι οἱ νεκροφάνειες δὲν συνοδεύονται ἀπὸ ἄπνοια ἀλλὰ μονάχα ἀπὸ φαινομενικὴ ἄπνοια.

Ἐὰν πραγματικὰ δὲν γίνονται ἀναπνευστικὲς κινήσεις εἶναι ἀδύνατο νὰ ζήσει ὁ ἄνθρωπος περισσότερο ἀπὸ 3-6 λεπτά, ἐφ' ὅσον τὸ αἷμα δὲν ὀξυγονώνεται στοὺς πνεύμονες. Εἶναι ὅμως δυνατὸν νὰ γίνονται ἀνεπαίσθητες ἀναπνευστικὲς κινήσεις στὸν σταυρό, τὴν ὥρα ποὺ γιὰ νὰ ἀναπνεύσει ὁ ἄνθρωπος, πρέπει νὰ κἀνῃ μιὰ ἐργώδη προσπάθεια γιὰ νὰ κινήσει λίγα ἑκατοστὰ ἀέρος μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τοὺς πνεύμονές του; Εἶναι δυνατὸν ἐκεῖνη τὴν ἐργώδη προσπάθεια νὰ μὴν τὴν ἀντιληφθεῖ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θὰ πλήρωνε μὲ τὴν ζωὴ του, ἐὰν ἕνας κατάδικος παρουσιαζόταν ὅτι δὲν εἶχε πράγματι πεθάνει, ἐνῶ ἦταν καταδικασμένος σὲ θάνατο; Ἀλλὰ ἴσως ἐδῶ ἔμενε σὲ κάποιο πνεῦμα, ποῦ πεισματικὰ στέκει στὴν ἀμφιβολία, μιὰ πεισματώδης ἄρνησις.

Εἶναι δυνατόν;. Ὁ Κεντυρίων, ὁ ἐκατόνταρχος δὲν ἀρκέσθηκε σ' αὐτὴν τὴν πειστικὴ γι' αὐτὸν ἀπόδειξη, ἀλλὰ ἐξετέλεσε πάνω στὸ σταυρωμένο σῶμα τοῦ Χριστοῦ μας, τὴν ἄλλη, τὴν κλασσικὴ μορφή τῆς χαριστικῆς βολῆς, ποὺ εἶχαν οἱ Ρωμαῖοι γιὰ ὅλους τοὺς καταδίκους σὲ θάνατο, ἀσχέτως μὲ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο θὰ ἐξετελεῖτο ἡ θανάτωσις, δηλ. τὴν λόγχηση τῆς πλευρᾶς. Αὐτὸ πραγματικὰ εἶναι ἕνα θανάσιμο κτύπημα μὲ ὅλη τὴ δύναμη ποὺ ἕνας γυμνασμένος στρατιώτης μπορεῖ νὰ κτυπήσει σχεδὸν ἐξ ἐπαφῆς μὲ τὴν λόγχη ποὺ ἦτο εἰς τὴν ἄκρη τοῦ δόρατός του, τὴν κοφτερὴ ἐκεῖνη λόγχη, νὰ κτυπήσει ἕνα σῶμα. Ὁ Ρωμαῖος στρατιώτης ἔβαλε βαθιὰ στὸν θώρακα τοῦ Χριστοῦ μας τὴν λόγχη του. Καὶ δὲν ἔβαλε ἀπλῶς τὴν λόγχη ἀλλὰ εὐθέως ἔρευσε ὕδωρ καὶ αἷμα. Τώρα ποῖα εἶναι ἡ μεγάλη δογματικὴ σημασία αὐτοῦ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ αἵματος δὲν θὰ τὸ συζητήσουμε ἐδῶ. Καὶ δὲν εἶναι θέμα ποὺ ἀρμόζει σὲ μένα, ἕνα γιατρό, σὰν ἕνα ἐπιστήμονα τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν ποὺ πρέπει νὰ τὸ ἀναλύσω. Ὅμως πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι γιὰ νὰ τρέξει αἷμα θὰ πρέπει ἀσφαλῶς νὰ τρύπησε αὐτὴ ἡ λόγχη ἢ τὴν

καρδιά ἢ ἓνα μεγάλο ἀγγεῖο.

Καὶ νὰ ποῦμε ἀκόμη ὅτι ἐὰν ὁ Χριστὸς μας ζοῦσε, ἀπὸ ὅπου καὶ ἂν προήρχετο αὐτὸ τὸ αἷμα, θὰ ἦτανε μιὰ συνεχῆς ροή, ροὴ μὲ σφύξεις, ἢ ὁποῖα θὰ μαρτυροῦσε τὴν παρουσία τῆς ζωῆς. Ὅμως μετὰ ἀπὸ ἐκείνη τὴ ροὴ ὕδατος καὶ αἵματος δὲν παρουσιάσθηκε πλέον τίποτε ἄλλο καὶ ἰδίως ἓνα τόσο μεγάλο τραῦμα δὲν προκάλεσε καμία ἀντίδραση. Ἀντιθέτως ἐπεβεβαίωσε ἢ ἔλλειψις αὐτῆ τῆς ἀντιδράσεως στὸν Κεντιρίωνα τὴν ἤδη ὑπάρχουσα βεβαιότητα ὅτι ὁ Χριστὸς ἀπέθανε. Δὲν εἶναι λοιπὸν δυνατὴ αὐτὴ ἢ νεκροφάνεια πάνω στὸν σταυρό, δὲν εἶναι δυνατὴ ἢ νεκροφάνεια μπροστὰ σ' ἓνα τόσο μεγάλο τραῦμα, κατὰ τὸ ὁποῖο πρέπει νὰ σημειώσουμε ὅτι ἢ εἴσοδος μιᾶς λόγχης μέσα στὸν θώρακα, δὲν προκάλεσε μονάχα τὴν τρώση μεγάλων ὀργάνων τῆς κυκλοφορίας, ὅπως τὴν καρδιά καὶ τῶν μεγάλων ἀγγείων, ἀλλὰ ἐξάπαντος προκάλεσε μιὰ κατάσταση πού τὴν γνωρίζουν ὅσοι ἔχουν κάποια σχέση μὲ τὴν ἱατρική, τὸν πνευμοθώρακα, δηλ. τὴν εἴσοδο ἀέρος ἀτμοσφαιρικοῦ ἔξω ἀπὸ τοὺς πνεύμονες, ἓνα φαινόμενο πού ὅπως γνωρίζουμε εἶναι ἀσυμβίβαστο μὲ τὴν ἐπιβίωση. Ἐνας ἀνοικτὸς πνευμοθώρακας δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀναπνοή, ἀκόμη καὶ ἂν ὁ ἄνθρωπος βρισκόταν στὸ κρεβάτι του. Ἀκόμη καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχε κανένας ἄλλος ἐπιβαρυντικὸς παράγων γιὰ τὴν ἀναπνοή του - ὅπως εἶδαμε ἦταν πλέον ἀνύπαρκτη ἢ ἀναπνοή του - ἀκόμη καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχε τίποτε ἄλλο, ἓνα τέτοιο μεγάλο τραῦμα στὸν θώρακα θὰ εἶχε καταργήσει τὴν ἰκανότητα τοῦ ἀναπνευστικοῦ συστήματος νὰ ἐκτελεῖ τὸ ἔργο του καὶ θὰ εἶχε θανατώσει μέσα σὲ λίγα λεπτὰ τὸν ἄνθρωπο αὐτό. Ἄς ποῦμε ἀκόμη καὶ κάτι ἄλλο, ὅτι μετὰ ἀπὸ αὐτὴ τὴ διαπίστωση τοῦ θανάτου ἀπὸ τὸν Κεντιρίωνα δὲν κατέβασαν ἀμέσως τὸν Χριστὸ ἀπὸ τὸν Σταυρό. Κατεβαίνει ὁ Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας ἀπὸ τὸν Γολγοθὰ πού ἦταν παρών, μέχρι τὸ πραιτόριο. Πάει, βρίσκει τὸν Πιλάτο καὶ τοῦ ζητεῖ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Πιλάτος ἐθαύμασε «εἰ ἤδη ἀπέθανε» γιὰ νὰ μᾶς ἔχει καὶ μᾶς πληροφορημένους ἀπόλυτα ὅτι ὅταν ἀπέθανε καὶ ἐκάλεσε τὸν Κεντιρίωνα, ὁ ὁποῖος πλέον αὐτὴν τὴν πεποίθησή του, δὲν τὴν ἐπισφραγίζει μονάχα μὲ τὸ ὅτι ἔφυγε ἀφήνοντας τὸν Χριστὸ πεθαμένο, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ ὅτι διαβεβαίωσε τὸν ἡγεμόνα, ὅτι πράγματι ἀπέθανε. Καὶ ἀφοῦ λέει τὸ διαβεβαίωσε τότε τρίτος δρόμος; - πρῶτος τοῦ Ἰωσήφ πρὸς τὸν Πιλάτο, δεῦτερος τοῦ ἀγγελιοφόρου πρὸς τὸν Κεντιρίωνα, τοῦ Κεντιρίωνα πρὸς τὸν Πιλάτο, τρίτος δρόμος ξαναανεβαίνει ὁ Ἰωσήφ φέρνοντας μαζί του καὶ τὴν σινδόνη καὶ τότε μονάχα γίνεται αὐτὴ ἢ ἀποκαθήλωση, πράγμα πού δίνει ἄνετο καιρὸ σὲ ὅλους αὐτοὺς τοὺς μηχανισμοὺς τοῦ θανάτου καὶ ἐὰν ἀκόμη, πράγμα λογικῶς ἀδύνατον, θετικῶς ἀπαράδεκτον, καὶ ἐὰν ἀκόμη αὐτοὶ οἱ μηχανισμοὶ δὲν εἶχαν προκαλέσει τὸν θάνατο, νὰ τὸν προκαλέσουν στὸ διάστημα αὐτό. Καὶ τώρα ἀρχίζει ἢ διαδικασία τῆς ταφῆς, ἢ ὁποῖα μᾶς λέει τὸ εὐαγγέλιο, ἔγινε ἀπὸ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸν Νικόδημο καὶ τοὺς ἄλλους πού εὐρίσκοντο ἐκεῖ,

καθώς ήταν έθος στους Ίουδαίους.

Βρίσκουμε μέσα στο «ταλμούδ» όλη τή διαδικασία τής ταφής, ή όποία για νά άποτρέψει προφανώς τò ένδεχόμενο τής νεκροφανείας περιείχε και τò νά βάλουν επί 15΄ ένα φτερό μπροστά στα ρουθούνια τοϋ πεθαμένου για νά βεβαιωθοϋν ότι δέν κουνάει ή άναπνοή τοϋ ανθρώπου αϋτοϋ τò φτερό. Καί άφοϋ τόν έτοιμάσαν, έβαλαν γύρω του τήν σινδόνη ή τὰ όθόνια και τόν έκάλυψαν άπό πάνω καθώς ήταν τò έθιμο άκριβώς στους Ίουδαίους και πάνω σε όλα αϋτά τὰ ύφάσματα έρριψαν 32 κιλά - 100 λίτ. - άπό μείγμα τής σμύρνας και τής άλόης, δύο άρωματικών οϋσιών, που καθώς άνακατεύονται παίρνουν ένα παχύρρευστο κολλώδες σχήμα με τò όποίο διαποτίζουν κατά ένα τρόπο τελείως άεροστεγή - όταν μάλιστα ρίχνουν 32 κιλά - άπό όλες τες πλευρές τò πτώμα που περιβάλλεται άπό τὰ ύφάσματα. Όστε έάν ύποτεθει ότι ένα ύγιέστατο άτομο είχε περιτυλιχθει με τò σεντόνι άπό παντοϋ και με τὰ όθόνια και είχε περιβραχει τò σεντόνι αϋτό μ΄ αϋτήν τήν κολλώδη και άδιαπέραστη οϋσία, που τόσο άφθονα έπεφτε επάνω του, θα είχε πεθάνει άπό άσφυξία. Όστε και άν ξεχάσουμε όλες τες άλλες πολυάριθμες αίτίες, που κάθε μιá άπό αϋτές άρκει νά προκαλέσει τόν θάνατο, έχουμε τώρα έδω, μέσα στον τάφο, μιá πρόσθετη αίτία θανάτου, που είναι ή άσφυξία άπό τήν σμύρνα και τήν άλόη.

Τόν 18ον αιώνα, ό πρώτος που παρουσίασε τὰ έπιχειρήματα τής νεκροφάνειας ήταν ό Venturino. Έδέχθησαν οι όρθολογισταί ότι ή σμύρνα και ή άλόη άναζωογόνησαν με τò άρωμά τους έναν άνθρωπο που βρισκότανε άσφαλώς κατατραυματισμένος, έξαιμος, άφυδατωμένος, άκίνητος, σε λιποθυμία, σε κωματώδη κατάσταση, άν δέν ήταν πεθαμένος, πράγμα άδιανόητον. Έάν ή σμύρνα και ή άλόη είχαν τέτοιο άποτέλεσμα, έμείς οι γιατροί άντι νά χρησιμοποιοϋμε χίλιες δύο μεθόδους, ένέργειες και έξετάσεις για νά σώσουμε τους βαριά τραυματισμένους δέν είχαμε παρά νά τους δώσουμε νά μυρίσουν σμύρνα και άλόη και άμέσως νά άναζωογονηθοϋν. Η σμύρνα και ή άλόη ήταν ένας πρόσθετος λόγος θανάτου, μιá πρόσθετη αίτία, ένα τελικό έπιχείρημα για όλους εκείνους που άμφιβάλλουν.

Άλλά άς προεκτείνουμε με ένα πεισματικό και έωσφορικό τρόπο τήν άμφιβολία μας και πέρα άπό δω και άς ποϋμε ότι πραγματικά ήταν νεκροφάνεια και άς ποϋμε ότι πραγματικά δέν είχε πεθάνει ό Χριστός και άς ποϋμε πραγματικά ότι δέν παρουσιάσθηκε άνάστασις, αλλά ότι σηκώθηκε τήν Τρίτη ήμέρα και άρχισε νά βαδίζει. Πώς, σ'ας παρακαλώ, μπόρεσε νά άπαλλαγή άπ΄ αϋτόν τόν σφικτό κλοιό τών ένδυμάτων, τών ρούχων, τών ύφασμάτων που τόν περιέβαλλον; Πώς μπόρεσε νά άποκυλήσει τόν βαρϋ λίθο με τόν όποίο έσφράγισε ό Ίωσήφ ό Άριμαθαίας τόν τάφο, τόν βαρϋ λίθο, τόν όποίο τρεις γυναίκες πηγαίνοντας τήν πρωία τής Κυριακής, διερωτώντο ποίος θα τες βοηθήσει νά τόν κυλήσουν; Καί τέλος πάντων,

αὐτὸ τὸ κατατραυματισμένο, τὸ ἐξαντλημένο σῶμα, ἐὰν ὑποτεθεῖ πῶς θὰ σηκωνόταν, ἐὰν ὑποτεθεῖ πῶς θὰ κυλοῦσε τὸν λίθο, ἀσφαλῶς μετὰ ἀπὸ λίγα βήματα θὰ ξαναπέφτε πάνω σὲ μιὰ ἀθλία κατάσταση καὶ δὲν θὰ μποροῦσε νὰ συνέλθει καὶ νὰ σταθεῖ στὰ πόδια του, παρὰ μετὰ ἀπὸ μία πολύμηνη θεραπεία, ἀκόμη κι ἂν εἶχε τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα σήμερα ἔχουμε γιὰ νὰ κάνουμε τὴν ἐντατικὴν θεραπεία τῶν ἀνθρώπων ποὺ βρίσκονται πάρα πολὺ κοντὰ στὸν θάνατο.

Εἶναι πραγματικὰ ἔτσι οἱ ἐμφανίσεις τοῦ Χριστοῦ; Καὶ ἐδῶ πρέπει νὰ τονίσουμε ὅτι δὲν ἀποτελεῖ ἀπλῶς πληροφορία, τὸ ὅτι εἶδαν τὸν Χριστὸ ὑγιέστατο ὅλοι ἐκεῖνοι στοὺς ὁποίους ἐνεφανίσθη, εἶναι ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ νὰ ὑπάρχει τὸ Εὐαγγέλιο. Γιατί ἀπὸ τὴν ὑγεία ἀπὸ τὴν ὁποία ἔσφυζε αὐτὸ τὸ σῶμα, ἐπέισθησαν αὐτοὶ οἱ δύσπιστοι, ὅπως θὰ δοῦμε, ὅτι πραγματικὰ ἀνεστήθη. Ἄντὶ νὰ σέρνεται, λοιπόν, καὶ νὰ λιποθυμᾷ αὐτὸ τὸ σῶμα, ποὺ πραγματικὰ προκαλοῦσε οἶκτο καὶ ἀηδία ἀπὸ τὰ βασανιστήρια ποὺ εἶχε περάσει, ἔχουμε μιὰ ἐμφάνιση ἀνθρώπου ποὺ ἦταν γεμάτος ἀπὸ σφρίγος, ποὺ ἀκτινοβολοῦσε τὴν ἐπιβολή, τὴν εἰρήνη, τὴν ἀνεση, ἓνα σῶμα ποὺ περπατᾷ τόσο γρήγορα ὥστε νὰ κατορθώνει νὰ φθάσει δύο ἀνθρώπους ποὺ βιάζαν ἀρκετὰ χιλιόμετρα μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ποὺ προπορεύονταν ἀπὸ αὐτὸ καὶ τοὺς ἔφθασε καὶ συνοδοιπόρησε μαζί τους γιὰ ἄλλη μιὰ μεγάλη ἀπόσταση μέσα στὸ σούρουπο. Ὡστε πρόκειται πραγματικὰ γιὰ ἐμφανίσεις ἀνθρώπου ποὺ βρίσκεται σὲ ἀπόλυτη ὑγεία καὶ δύναμη. Ὡστε τὸ ὅτι πέθανε ὁ Χριστὸς πάνω στὸν Σταυρό, τὸ ὅτι εἶναι ἀδύνατο παρὰ νὰ παραδεχθοῦμε ὅτι οἱ ἐμφανίσεις του εἶναι ἐμφανίσεις ἀνθρώπου ποὺ ἀναστήθηκε μετὰ ἀπὸ τὸ μαρτύριο τοῦ Σταυροῦ, αὐτὸ ἔχει θετικότερα πλεόν ἀποδειχθεῖ στὴν Ἱατρικὴ Ἐπιστήμη.

Τώρα ἐρχόμαστε στὴ δεύτερη κατηγορία ἀμφισβητήσεων. Στὸ ἂν οἱ ἐμφανίσεις αὐτὲς ἦταν πραγματικές. Ἄν ἡ περιγραφή καὶ ἡ μαρτυρία μέσα στὴν Ἁγία Γραφή, γιὰ τὶς ἐρμηνεῖες αὐτὲς εἶναι ἀξιόπιστες. Τώρα ἐδῶ, χρειαζόμαστε καὶ μπαίνουμε στὴν περιοχὴ μιᾶς ἄλλης ἐπιστήμης, τῆς νομικῆς ἐπιστήμης, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἐπιστήμη ποὺ μὲ μεγάλη ἀκρίβεια, μὲ μεγάλη λογικὴ προσοχή, μελετᾷ τὴν ἀξιοπιστία τῶν ἐνδείξεων. Διότι, προκειμένου νὰ ἀποδώσει εὐθύνες, προκειμένου νὰ ἀπαγγεῖλει κατηγορίες καὶ νὰ ἐκφράσει καταδίκες, στηρίζεται ἀδιάκοπα σὲ ἐνδείξεις καὶ σὲ μαρτυρίες. Γι' αὐτὸ λοιπὸν ἔχει μὲ πολὺ λεπτὸ ἠθμὸ καὶ μὲ μεγάλη λογικὴ αὐστηρότητα ξεκαθαρίσει ποιὲς μαρτυρίες εἶναι ἀξιόπιστες καὶ ποιὲς δὲν εἶναι καὶ πότε μία μαρτυρία καὶ μία ἐνδειξις εἶναι δυνατὸν νὰ ἀμφισβητηθεῖ. Τώρα θὰ πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι ἐὰν οἱ μαρτυρίες γιὰ τὶς ἐμφανίσεις τοῦ Χριστοῦ ποὺ ὑπάρχουν μέσα στὰ Εὐαγγέλια καὶ στὴν πρώτη πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴ τοῦ Παύλου, ἐὰν οἱ μαρτυρίες αὐτὲς δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν πραγματικότητα, θὰ εἶναι ἀποτέλεσμα δύο εἰδῶν παρεκκλίσεων ἀπὸ τὴν ἀλήθεια. Ἡ θὰ πρόκειται περὶ ψευδαπάτης ἢ ψευδαισθήσεως ἢ θὰ πρόκειται περὶ ἀπάτης.

Ἄς πάρουμε τώρα μία-μία τὶς δύο αὐτὲς ἀμφισβητήσεις. Ἄς πάρουμε πρῶτα τὸ ἐνδεχόμενο τῶν ψευδαισθήσεων. Οἱ ψευδαισθήσεις θὰ μᾶς ἀναγκάσουν τώρα νὰ ξαναγυρίσουμε στὴν Ἱατρική. Γιατί οἱ ψευδαισθήσεις εἶναι ἓνα φαινόμενο ποὺ ἡ Ἱατρική τὸ ἔχει ἐπὶ χρόνια πολλὰ καὶ ἐπὶ χιλιάδες περιπτώσεων μελετήσει καὶ οἱ ψευδαισθήσεις ἐμφανίζονται στὸν ἄνθρωπο μὲ ὀρισμένους τρόπους. Ἄς ἀναφέρουμε μερικοὺς ἀπὸ τοὺς τρόπους αὐτούς. Πρῶτα-πρῶτα τὰ ἄτομα τὰ ὁποῖα βλέπουν ὀράματα καὶ ἔχουν ψευδαισθήσεις ἀποτελοῦν μιὰ ὀρισμένη κατηγορία ἀνθρώπων ποὺ ἔχουν τὴν προδιάθεση γι' αὐτὲς. Οἱ ψευδαισθήσεις ἀποτελοῦν μιὰ προέκταση τῶν διαθέσεων τους καὶ ἀφοροῦν σὲ γεγονότα ποὺ ἡ πραγματοποίησή τους ἐπιθυμεῖται πολὺ ἔντονα ἀπὸ τὰ ἄτομα αὐτά. Στὸ πρῶτο πρέπει λοιπὸν νὰ ὑπάρχει μιὰ προδιάθεση. Τὸ δεύτερο εἶναι ὅτι τὰ ἄτομα αὐτὰ ἀνήκουν σὲ ἓναν ὀρισμένο τύπο ἀνθρώπων ποὺ εἶναι ἐπιρρεπεῖς στὶς ἐκδηλώσεις αὐτὲς. Ἐπίσης, ἐὰν πολλὰ ἄτομα βλέπουν ψευδαισθήσεις, οἱ ψευδαισθήσεις αὐτὲς ἔχουν διαφορετικὸ περιεχόμενο καὶ χαρακτήρα ποὺ σχετίζεται μὲ τὸν ψυχικὸ κόσμο, τὸν χαρακτήρα, τὶς ἐμπειρίες ποὺ χαρακτηρίζει τὸν κάθε ἓνα. Ἐχουν λοιπὸν διαφορετικὴ μορφή καὶ διαφορετικὸ περιεχόμενο. Ἐπίσης αὐτὲς οἱ ψευδαισθήσεις παρουσιάζονται σὲ κατάλληλη ὥρα καὶ τόπο. Σὲ περιστάσεις δηλαδὴ ὅπου ὑποβάλλουν τὸν ἄνθρωπο γιὰ τὶς ψευδαισθήσεις αὐτὲς.

Τέλος, ἐὰν οἱ ψευδαισθήσεις αὐτὲς ἔχουν τὴν τάσι νὰ ἐπαναλαμβάνονται, τότε ἡ ἐπάνοδος τους παρουσιάζεται ἐπὶ πολὺ χρονικὸ διάστημα. Ἄς δοῦμε τώρα, ἀκολουθοῦν οἱ ἐμφανίσεις τοῦ Χριστοῦ, ἔστω καὶ ἓνα ἀπὸ τοὺς βασικοὺς αὐτοὺς κανόνες, οἱ ὁποῖοι χαρακτηρίζουνε τὶς παθολογικὲς ψευδαισθήσεις τῶν ἀνθρώπων;

Πρώτα ἀπ' ὅλα, ἐκεῖνοι στοὺς ὁποίους ἐμφανίσθηκε ὁ Χριστὸς εἶχαν πράγματι τὴν προδιάθεση γιὰ νὰ δοῦν τὸν Χριστὸ ἀναστημένο; Κάθε ἄλλο. Ὅχι μονάχα ἦταν καταπατημένοι, ὄχι μονάχα ἦσαν βέβαιοι ὅτι ἡ ὑπόθεσις τελείωσε, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἀκόμα ἔφθασαν ἐπανειλημμένα μηνύματα ἀπὸ πρόσωπα ἀξιόπιστα, ἀπὸ πρόσωπα ποὺ ζοῦσαν ἀνάμεσά τους καὶ τοὺς βεβαίωναν ὅτι εἶδαν τὸν Χριστὸ ἀναστημένο, ἐκεῖνοι ἀρνήθηκαν νὰ πιστέψουν ὅτι ἦσαν ἀληθινὲς οἱ ἐμφανίσεις αὐτές, ὅτι πραγματικὰ ὁ Χριστὸς ἀνεστήθη. Ὡστε λοιπόν, ὄχι μόνον δὲν ἦσαν προδιατεθειμένα τὰ πρόσωπα αὐτὰ γιὰ ψευδαισθήσεις, ἀλλὰ ἦσαν καὶ ἀρνητικὰ προδιατεθειμένα γιὰ νὰ πιστεύουν ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ δοῦν τὸν Χριστό. Τώρα εἶπαμε, ὅτι τὰ πρόσωπα ποὺ παθαίνουν ψευδαισθήσεις ἀνήκουν σ' ἕναν ὀρισμένο τύπο.

Καὶ μάλιστα τύπο ἐπιρρεπῆ πρὸς τέτοιες ἐκδηλώσεις. Ἄς δοῦμε τώρα ἀνήκουν σ' ἕναν ὀρισμένο τύπο τὰ πρόσωπα αὐτά; τὰ πρόσωπα αὐτὰ τὰ γνωρίζουμε ἀπ' τὰ ἴδια τὰ γραπτά τους καὶ τὶς ἀφηγήσεις τους. Κατ' ἀρχὴν εἶναι πρόσωπα ποὺ δὲν ἔχουν φαντασιώσεις. Ἄς πάρουμε τὸν Τελώνη Ματθαῖο. Ἄνθρωπο ποὺ πέρασε ὅλη τὴ ζωὴ του πάνω στοὺς λογαριασμούς· τὸν Ματθαῖο ποὺ τὸ Εὐαγγέλιό του εἶναι γεμάτο ἀπὸ ρεαλισμό, ποὺ δὲν ἔχει τίποτε τὸ ποιητικὸ, ποὺ δὲν ἔχει τίποτε τὸ λυρικό, ποὺ εἶναι μιὰ πολλὴ προσεκτικὴ παράθεσις γεγονότων, μὲ λεπτομέρειες ἐξαιρετικὰ πραγματικὲς, ἐξαιρετικὰ ρεαλιστικὲς. Ἄς πάρουμε τὸν Θωμᾶ. Ὁ Θωμᾶς καθόλου ἀσφαλῶς δὲν ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν ἀνθρώπων ποὺ βλέπουν ψευδαισθήσεις. Εἶναι ὁ ἄνθρωπος ποὺ ὅταν οἱ 10 μαθηταί, ποὺ εἶχε περάσει μαζί τους 3 χρόνια ἀδιάκοπης ζωῆς, τὸν βεβαίωνουν ὁμόφωνα ὅτι εἶδαν τὸν Χριστό, ἀρνεῖται καὶ λέει: «δὲν θὰ πιστέψω ὄχι, ὄχι ἂν τὸν δῶ, ἀλλὰ ἐὰν δὲν ἀγγίσω τὸν Χριστὸ καὶ μάλιστα ἀκριβῶς στὸ σημεῖο τοῦ σώματός του ποὺ μαρτυρεῖ ὅτι πέθανε». Εἶναι αὐτὸς ἕνας τύπος ἀνθρώπου προδιατεθειμένος γιὰ ψευδαισθήσεις; Καὶ ὁ Παῦλος. Ὁ διώκτης Παῦλος. Ὁ Παῦλος ὁ ὁποῖος κυριολεκτικὰ θέριζε τὴν ἐκκλησίαν καὶ κάθε ἄνθρωπο ποὺ ἤθελε νὰ πεῖ ὅτι ὁ Χριστὸς ἀναστήθηκε, ἦταν ὁ κατάλληλος ἄνθρωπος γιὰ νὰ δεῖ καὶ γιὰ νὰ ἀκούσει τὸν ἀναστημένο Χριστό, στὴ στιγμὴ ἀκριβῶς ποὺ βρισκόταν στὸ ἀποκόρυφο τῆς μανίας του ἐναντίον τῆς ιδέας ὅτι ὁ Χριστὸς ἀναστήθηκε; Βλέπουμε λοιπόν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι στοὺς ὁποίους συνέβησαν οἱ ἐμφανίσεις αὐτές, ἦσαν ἄνθρωποι μὲ διαφορετικὸ χαρακτήρα, μὲ διαφορετικὸν τύπο, μάλιστα μὲ τύπο ξένο πρὸς τὴν ἐμφάνιση ψευδαισθήσεως.

Καὶ ἀκόμη ξέρουμε πῶς ἐμφανίσθηκε σὲ 500 ἀνθρώπους ταυτοχρόνως. Καὶ οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ πίστεψαν πῶς τὸν εἶδαν στὴν μεγάλη τους πλειονότητα. Εἶναι δυνατὸν 500 πρόσωπα νὰ ἀνήκουν ὅλα ἢ σχεδὸν ὅλα στὸν τύπο τοῦ ἀνθρώπου ποὺ βλέπει ψευδαισθήσεις; Τώρα εἶπαμε ἐπίσης ὅτι ἂν πολλὰ πρόσωπα βλέπουν ψευδαισθήσεις, οἱ ψευδαισθήσεις αὐτές ἔχουν χαρακτήρα ἀνάλογο πρὸς τὴν προσωπικότητα τοῦ καθενός. Καὶ γνωρίζουμε πολὺ καλά, ὅπως θὰ ἦταν καὶ

ἐπόμενο νὰ τὸ περιμένουμε ὅτι τὰ πρόσωπα τοῦ περιβάλλοντος τοῦ Χριστοῦ, εἶχαν πολὺ διαφορετικοὺς χαρακτήρες. Ἐνας μὲ στοιχειώδη ἔτσι ψυχολογικὴ προσοχή, ἀντιλαμβάνεται τὶς μεγάλες διαφορὲς ποὺ ὑφίσταντο, τὶς βασικὲς θεμελιώδεις διαφορὲς χαρακτήρος ποὺ ὑπάρχουν ἀνάμεσα στὸν Ἀπόστολο Πέτρο, στὸν Ἀπόστολο Παῦλο καὶ στὸν Εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη. Οἱ διάφοροι χαρακτήρες τοῦ Εὐαγγελίου, τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, ἀποτελοῦν ἓνα φάσμα ποὺ μποροῦμε νὰ ποῦμε ἀντιπροσωπεύει περίπου ὅλους τοὺς ἀνθρώπινους τύπους. Ἐν τούτοις ὅλοι τους δέχονται καὶ παραδέχονται ὅτι ὁ Χριστὸς εἶχε τὴν ἴδια ἐμφάνιση καὶ τὸ μίλημά του ὅταν τοὺς μίλησε, εἶχε ἀκριβῶς τὸ ἴδιο περιεχόμενο. Ὅλοι συμφωνοῦν ἀπολύτως γιὰ τὸ ὅ,τι εἶδαν καὶ γιὰ τὸ ὅ,τι ἄκουσαν. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἀντίθετο πρὸς τὴν ιδέα ὅτι οἱ ἐμφανίσεις τοῦ Χριστοῦ θὰ ἦταν ψευδαισθήσεις. Εἶπαμε ἀκόμη ὅτι οἱ ψευδαισθήσεις παρουσιάζονται σὲ κατάλληλους ὑποβλητικούς τόπους καὶ χρόνους καὶ ὥρες τῆς ἡμέρας.

Ἐδῶ βλέπουμε ὅτι δὲν ὑπάρχει καμία ὁμοιότης. Ἄλλοτε καὶ συνήθως ὁ Χριστὸς ἐμφανίζεται στὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Ἐμφανίζεται ἐπὶ πολλὴ ὥρα, μέρα μεσημέρι, ἀπόγευμα καὶ περπατᾷ στοὺς ἀγρούς ἐπὶ ὥρες, ἐμφανίζεται στὸν κῆπο τοῦ νεκροταφείου τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἐμφανίζεται στὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἐμφανίζεται σ' ἓνα μικρὸ λόφο, σὲ πολλοὺς ἀνθρώπους. Ἐμφανίζεται σ' ἓνα δωμάτιο ὅπου ἦσαν κλεισμένοι οἱ μαθηταί. Ἐμφανίζεται δίπλα στὴν λίμνη τῆς Τιβεριάδος ὅπου, ὅπως ξέρετε, ἔγινε ἡ δευτέρη θαυμαστὴ ἀλιεΐα. Καθόλου ὅμοιοι λοιπὸν οἱ τόποι αὐτοὶ καὶ καθόλου ὑποβλητικοὶ γιὰ νὰ δημιουργοῦν τὸ κλίμα καὶ τὸ περιβάλλον γιὰ ψευδαισθήσεις. Καὶ ἀκόμη εἶπαμε πῶς, ὅταν οἱ ψευδαισθήσεις ἐπαναλαμβάνονται, τότε ἐπαναλαμβάνονται ἐπὶ πολὺ διάστημα καὶ ἢ τείνουν νὰ ἀραιώσουν ἢ νὰ ἀτονίσουν, ὁπότε λίγο-λίγο, σιγὰ-σιγὰ ἐξαφανίζονται ἢ τείνουν νὰ ἐντείνονται καὶ νὰ γίνονται συχνότερες, ὁπότε καταλήγουν σὲ μία κρίση. Αὐτὸ τὸ λέει ἡ Ψυχιατρικὴ. Ἐδῶ δὲν βλέπουμε τίποτε.

Οἱ ἐμφανίσεις τοῦ Χριστοῦ παρουσιάζονται μὲ τὸν ἴδιο ρυθμὸ καὶ μετὰ ἀπὸ 40 ἡμέρες διακόπτονται χωρὶς νὰ ἔχουν φθάσει οὔτε σὲ μία ἀραιώση οὔτε σὲ ἓνα ἀποκόρυφο, καὶ διακόπτονται μετὰ τὴν Ἀνάληψη. Ἄς σημειώσουμε ἀκόμη, ὅτι ὅταν μιλοῦμε γιὰ ψευδαισθήσεις, ὅλοι ἐννοοῦμε κυρίως ὀράματα, δηλαδὴ ἐμφανίσεις οἱ ὁποῖες γίνονται ἀντιληπτές μὲ τὴν ὄραση. Ἐδῶ ὅμως δὲν συμβαίνει κάτι τέτοιο μόνο· ὄχι μονάχα οἱ περισσότερες ἀπὸ αὐτὲς τὶς ἐμφανίσεις συνδυάζονται καὶ μὲ ἀκουστικὲς ἐντυπώσεις καὶ μὲ διάλογο ὁ ὁποῖος διαμείβεται ἀνάμεσα στὸν ἐμφανιζόμενο καὶ σὲ κείνους ποὺ τὸν βλέπουν ἀλλὰ ἐπιβεβαιώνονται καὶ μὲ τὴν ἀφή. Βλέπουμε τὴν διαβεβαίωση τὴν ὁποία παίρνει ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς μὲ τὴν ἀφή καὶ ἀκόμη ὅτι γιὰ νὰ μὴν μείνει ἀμφιβολία στοὺς μαθητὲς ὅτι πραγματικὴ ἦταν καὶ ὄχι ψευδὴς ἐντύπωση ἢ ἐμφάνιση τοῦ Χριστοῦ, ὅταν τοὺς εἶδε ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν ταραχὴ τους καὶ τὸν φόβο τους καὶ τὴν δυσπιστία ποὺ εἶδαμε, νὰ

ἀμφιβάλλουν γιὰ ὅ,τι ἀκριβῶς βλέπουν, ὁ Χριστὸς ἔφαγε μπροστά τους ψάρι καὶ κηρύθρα ἀπὸ μέλισσα. Ὅποτε μετὰ τὴν ἀποχώρησή του νὰ ἔχουν τὴν διαβεβαίωση ὅτι πραγματικὰ παρουσιάσθηκε μὲ σῶμα ἀληθινόν, πρῶτον ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ ψάρι καὶ τὸ μέλι ποὺ καὶ οἱ ἴδιοι ἤξεραν ὅτι προηγουμένως ἔτρωγαν ὅτι ὑπῆρχε ἐπάνω στὸ τραπέζι, ἀλλὰ εἶναι καὶ τροφές οἱ ὁποῖες ἀφήνουν ὑπόλειμμα· τὸ κερὶ, ἀπ' τὴν κηρύθρα καὶ τὸ κόκαλο ἀπ' τὸ ψάρι. Ἀκόμη ὁ Χριστὸς μαγειρεύει, ψήνει ὁ ἴδιος τὸ ψάρι στὴν λίμνη, τὸ ψάρι ποὺ εἶχε ὁ ἴδιος ὅσο καὶ τὸ ψάρι ποὺ εἶχαν φαρέψει ἐκεῖνοι καὶ τρῶνε ὅλοι μαζί. Ἔχουμε λοιπὸν καὶ ὑλικά ὑπολείμματα ἀπὸ τὶς ἐμφανίσεις αὐτές, τὰ ὁποῖα διαψεύδουν καὶ συντρίβουν τελείως τὰ ἐπιχειρήματα ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ ψευδαισθήσεις. Πῶς θὰ ἦτο δυνατόν ἀπὸ ψευδαισθήσεις νὰ εἶχαν καὶ νὰ μαρτυροῦν καὶ σὲ μᾶς οἱ μαθηταὶ ὅτι ὑπῆρξαν ὑλικά δείγματα ἀπὸ τὶς ἐμφανίσεις αὐτὲς τοῦ σώματος τοῦ ἀναστημένου Χριστοῦ;

Ἐὰν τώρα οἱ ἐμφανίσεις αὐτὲς ποὺ περιγράφηκαν δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα αὐταπάτης μήπως εἶναι ἀποτέλεσμα ἀπάτης; Διότι αὐτὴ ἡ διέξοδος μένει στὴν ἀμφισβήτηση. Αὐτὴ ἡ διέξοδος μένει στὴν ἀμφιβολία. Ὅτι ἦταν δηλαδὴ ἀποτέλεσμα ἀπάτης. Ὁ πρῶτος λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο δὲν μπορεῖ οἱ ἐμφανίσεις αὐτὲς νὰ εἶναι ἀποτέλεσμα ἀπάτης ὀφείλεται στὸ γεγονὸς, ὅτι τὰ πρόσωπα ἀπ' τὰ ὁποῖα μαρτυρεῖται ὅτι εἶδαν τὸν Χριστὸ καὶ μαρτυρεῖται ἐπὶ πολλὰ χρόνια, ἀρκετὰ χρόνια μετὰ τὴν Ἀνάστασή Του ὅτι εἶδαν τὸν Χριστό, (στὴν Α' πρὸς Κορ. ἐπιστ. ἀπαριθμοῦνται τὰ πρόσωπα αὐτὰ καὶ ἀναφέρει ἐκεῖ ὁ Ἄπ. Παῦλος συγκεκριμένα, ὅπως ἀναφέρεται καὶ στὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Μάρκου, ὅτι πάνω ἀπὸ 500 ἄνθρωποι εἶδαν τὸν Χριστό), τὰ πρόσωπα λοιπὸν αὐτὰ ἦσαν πάρα πολλά. Εἶναι λοιπὸν πραγματικὰ ἀδύνατο, τόσο πολλὰ πρόσωπα, ἐπὶ τόσο πολλὰ ἔτη, νὰ ἔκαναν μιὰ τόσο χονδροειδῆ καὶ βλάβασφομο ἀπάτη καὶ νὰ μὴ βρέθηκε οὔτε ἓνα πρόσωπο, τὸ ὁποῖο νὰ ἐπανέλθει καὶ νὰ μαρτυρήσει καὶ νὰ διαμαρτυρηθεῖ ὅτι τὸ ἴδιο συμμετέσχε σὲ μιὰ ἀπάτη καὶ ἔπεσε θύμα αὐτῆς. Ὅποτε αὐτὸ γιὰ κάθε δικαστήριον, γιὰ κάθε κριτὴν ποὺ χρησιμοποιεῖ τοὺς κανόνες περὶ ἐνδείξεων τῆς νομικῆς ἐπιστήμης, τὸ ὅτι ἔχει τόσοσους πολλοὺς μάρτυρας ἢ ἐμφάνισης τοῦ Χριστοῦ, αὐτὸ καὶ μόνο ἀποκλείει τὸ ἐνδεχόμενον τῆς ἀπάτης.

Ὁ δεύτερος λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο τὸ ἐνδεχόμενον τῆς ἀπάτης πρέπει νὰ ἀποκλεισθεῖ εἶναι ὅτι ἡ πληροφορία καὶ τὸ κήρυγμα γιὰ τὴν ἐμφάνιση τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν Ἀνάστασή Του, συνοδεύεται καὶ συνοδευόταν πάντα, μὲ τὴν διακήρυξη τοῦ πιὸ ὑψηλοῦ κηρύγματος ἀρετῆς ποὺ δέχθηκε ποτὲ ἢ ἀνθρωπότης· μιᾶς ἀρετῆς ποὺ δὲν περιορίζεται μονάχα στὴν πραγματοποίηση ὀρισμένων πράξεων ἐναρέτων ἀλλὰ καὶ φθάνει μὲ ἀπόλυτο αὐστηρότητα ἀκόμη καὶ στὶς σκέψεις, στὰ συναισθήματα καὶ στὶς διαθέσεις τοῦ κάθε ἀνθρώπου. Πῶς ἦταν λοιπὸν δυνατόν, ἄνθρωποι ποὺ ὄχι μονάχα κήρυξαν αὐτὸ τὸ κήρυγμα ἀλλὰ ἄνθρωποι ποὺ, κατὰ τὴν μαρτυρία τῶν πιὸ ἀσπόνδων ἐχθρῶν τους, στάθηκαν συνεπεῖς σὲ ὅλη τους τὴ ζωὴ στὸ κήρυγμα

αυτό τὸ τόσο αὐστηρό, νὰ ποῦν καὶ νὰ στηρίξουν ὅλο τους τὸ κήρυγμα πάνω σ' ἓνα τόσο χονδροειδὲς ψέμα. Ἀκόμη ἢ ὑποψία ὅτι πρόκειται γιὰ μιὰ ἀπάτη ἀποδεικνύεται ἐσφαλμένη ἀπὸ τὸ γεγονὸς τῆς συμπεριφορᾶς τῶν ἀποστόλων ποὺ ἀναφέραμε μέχρι τῆς 3ης ἡμέρας μετὰ τὴν σταύρωση τοῦ διδασκάλου. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἦσαν περίτρομοι, ἦσαν καταπτοημένοι. Ἦσαν πεπεισμένοι, ὅπως τόσο ωραία περιγράφεται ἐκεῖ στὰ λόγια τους μὲ τὰ ὁποῖα περιγράφουν τὴν σταύρωση καὶ τὶς φῆμες, ὅπως νόμιζαν, περὶ ἀναστάσεως, στὸν Χριστό, στὸν ἴδιο τὸν Χριστό, οἱ δύο μαθηταὶ πρὸς Ἐμμαούς. Ἦσαν πεπεισμένοι ὅτι ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ τοῦ Χριστοῦ ἔληξε ἄδοξα μὲ τὴν σταύρωσή Του. Ἦσαν ὀχυρωμένοι, ὅπως εἴπαμε, ἐπάνω στὴν πεποίθησι ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸν εἶδαν ἄνθρωποι ζωντανὸ καὶ αὐτὸ δὲν ντρέπονται νὰ τὸ φανερώσουν οἱ ἴδιοι καὶ αὐτὴν τὴν στροφή τῶν 180ο τὴν ἐμφανίζουν οἱ ἴδιοι μόνον μετὰ ἀπ' τὴν τρανὴ ἀπόδειξι ὅτι πράγματι δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι μία ἀληθινὴ παρουσία ἢ συνάντησή τους μαζί Του.

Ἐὰν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἤθελαν νὰ ποῦν μιὰ ἀπάτη, δὲν θὰ ἀπέφευγαν νὰ φανερώσουν ὅλους τοὺς ἐνδοιασμοὺς τοὺς ὁποῖους εἶχαν; δὲν θὰ ἀπέφευγαν νὰ διακηρύξουν σ' ὅλα τὰ πέρατα τῆς γῆς καὶ νὰ τὸ γράψουν σ' ὅλα τὰ Εὐαγγέλια ὅτι ἦσαν οἱ ἴδιοι ἐκεῖνοι ποὺ ἀμφισβητοῦσαν, ἐκεῖνοι ποὺ δὲν ἤθελαν νὰ πιστέψουν, ἐκεῖνοι ποὺ παρουσίαζαν ἐπιχειρήματα, ἐκεῖνοι ποὺ ἔλεγαν ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ λῆρο, γιὰ μιὰ συναρπαγή, γιὰ ἓνα ψέμα, αὐτὲς οἱ διηγήσεις γιὰ τὴν ἐμφάνισι τοῦ Χριστοῦ καὶ πῶς αὐτὰ τὰ πρόσωπα τώρα, τὰ τρομαγμένα, τὰ περίτρομα ἔρχονται ὄχι μονάχα νὰ τὸ διακηρύξουνε μπροστὰ στοὺς δυνατοὺς τῆς γῆς, μπροστὰ στοὺς ἰσχυροὺς καὶ μπροστὰ στοὺς ἐνόπλους, ποὺ ἦταν ἔτοιμοι νὰ τοὺς συντρίψουν, ἀλλὰ καὶ δίνουν μετὰ ἀπὸ διωγμοὺς καὶ μετὰ ἀπὸ βασανιστήρια, ἄκαμπτοι ὅλοι, χωρὶς ἐξαίρεσι, τὴν ζωὴ τους γιὰ μιὰ τέτοια ἀπάτη; Ὅπως λέει, πολὺ σωστά, ἓνας Γάλλος, ὁ Goguel, «εἶναι ἀδύνατον γιὰ ἓνα ψέμα νὰ ὑποβληθεῖ κανεὶς σὲ διωγμοὺς καὶ νὰ δώσει τὴν ζωὴ του μὲ βάσανα καὶ μὲ τυρρανισμοὺς»· τὸ ψεῦδος τὸ χρησιμοποιεῖ ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ ἀποφύγει τὸν διωγμὸ, ὄχι διὰ νὰ τὸν ὑποστεῖ. Ὅστε λοιπόν, τὸ ὅλο κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας, στηρίζεται ἐπάνω στὴ διαβεβαίωσι γιὰ τὴν Ἀνάστασι. Καὶ πρέπει νὰ ποῦμε ἀκόμα, καὶ θάπρεπε νὰ τὸ ποῦμε ἴσως πρῶτο ἀπ' ὅλα, ὅτι αὐτὴν τὴν διαβεβαίωσι γιὰ τὴν Ἀνάστασι τὴν ἔδωσε ὁ ἴδιος ὁ Χριστός· τὸ εἶπε σαφέστατα καὶ τὸ διακήρυξε καὶ τὸ ὑπεστήριξε· καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν αὐτὸν ποὺ ὄχι ἀπλῶς ἐκήρυξε, αὐτὸν ὁ ὁποῖος ἔζησε ἀπὸ τὸ κήρυγμα, αὐτὸν ὁ ὁποῖος χωρὶς καμία ἀμφισβήτησι ἀνέβηκε πάνω στὸν Σταυρὸ γι' αὐτὸ τὸ κήρυγμα, πῶς εἶναι δυνατὸν αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο νὰ τὸν θεωρήσουμε σὰν ἓνα ἀπατεώνα, ὁ ὁποῖος σκηνοθετεῖ τὴν ταφὴ Του, ὁ ὁποῖος σκηνοθετεῖ τὴν Ἀνάστασή Του;

Τώρα ἀφοῦ μιλήσαμε γιὰ τὴν ἀπόλυτο ἀξιοπιστία τῶν ἐμφανίσεων τοῦ Χριστοῦ ποὺ εἶναι ἡ δεύτερη κατηγορία τῶν ἀμφισβητήσεων, θὰ ἔλθουμε στὴν 3η

κατηγορία πού εύκολα ανατρέπεται, δη. σχετικά με τόν κενό τάφο.

Ἡ πρώτη ἀμφισβήτηση γιά τόν κενό τάφο εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία παρουσιάζεται μέσα στοῦ ἴδιου τοῦ Εὐαγγέλιου, ὅταν ἔρχεται ἡ κουστωδία καί ἀναγγέλλει στούς ἀρχιερεῖς πάντα τὰ γενόμενα: τόν σεισμό πού ἔγινε καί τήν ἔνδοξη Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Καί τί λένε οἱ ἀρχιερεῖς; Τοῦς ἔδωσαν λέει ἀργύρια ἰκανά καί τοῦς εἶπαν νά διαδώσουν ὅτι «αὐτῶν κοιμωμένων ἔκλεψαν οἱ μαθηταί τὸ σῶμα». Αὐτὴ βέβαια ἡ ἀπλή ἀνατροπὴ αὐτῆς τῆς ἐκδοχῆς εἶναι ἐκείνη ἡ φράσις ὅτι «ἂν ἐκοιμῶντο, πῶς εἶδαν τὸ ἔγινε;» ὅτι δηλ. ἔφυγε τὸ σῶμα ἀπ' ἐκεῖ. Καί «ἂν δὲν ἐκοιμῶντο, πῶς ἄφησαν αὐτοὶ οἱ στρατιῶτες τοῦς μαθητῆς νά πάρουν τὸν Κύριο;». Τώρα ἡ ἄλλη σκέψις εἶναι ὅτι τὸ σῶμα δὲν τὸ ἀπεμάκρυναν οἱ μαθηταί, ἀλλὰ τὸ ἀπεμάκρυναν οἱ ἀρχιερεῖς καί αὐτὸ γιά νά μὴ γίνῃ ὁ τάφος σημεῖο προσκυνήματος τῶν ὀπαδῶν τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ καί δῶ πάλι αὐτὸ εἶναι τελείως ἀδιανόητο καί ξένο πρὸς τὴν λογική. Ξέρουμε ὅτι λίγες ἡμέρες μετὰ ἐδέχθησαν κατὰ πρόσωπο, μπροστὰ σὲ χιλιάδες ἀνθρώπους ἐκείνη τὴν αὐστηρότατη κατηγορία τοῦ Πέτρου ὅτι «ἀπέκτειναν τὸν ἀρχηγὸ τῆς ζωῆς, ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρε ἐκ νεκρῶν». Καί ἔτσι ὁ Πέτρος δημιούργησε χιλιάδες πιστῶν ἀπ' τὴν ἡμέρα ἐκείνη καί ὅλοι οἱ ἀπόστολοι ἐν συνέχειᾳ.

Πόσο ἀπλὸ θὰ ἦταν νά ἀποστομώσουν στὴ γέννεσί του τὸ Χριστιανικὸ κήρυγμα οἱ ἀρχιερεῖς, παρουσιάζοντας τὸ πτῶμα τοῦ Χριστοῦ τὸ ὁποῖο εἶχαν κρύψει. Ἀμέσως αὐτὸ θὰ ἔπαυε γιά πάντα στοῦ ξεκίνημά της αὐτὴν τὴν κίνηση, ἡ ὁποία ἀδιάκοπα ἀφαιροῦσε ὀπαδοὺς ἀπὸ τὸ Συνέδριο τῶν Γραμματέων καί τῶν Φαρισαίων· θὰ σταματοῦσαν αὐτὴν τὴν βλάβη ἀίρεση παρουσιάζοντας τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ καί θὰ ἀπεδείκνυαν εὐκόλα, καί ἦταν στοῦ χέρι τους νά τὸ κάνουν, ὅτι πρόκειται γιά μιὰ πλάνη. Ὁ Ἀρχιδικαστὴς τῆς Ἀγγλίας, ὅπως θὰ λέγαμε σὲ μᾶς ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου, λόρδος Darling, συνοψίζει αὐτὸν τὸν ἔλεγχό του νομικῶς πάνω στις ἐνδείξεις γιά τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ μετὰ τὰ ἀκόλουθα λόγια, τὰ ὁποῖα εἶναι τόσο αὐθεντικὰ ὥστε δὲν χρειάζεται νά προσθέσω τίποτε ἄλλο: «Ἐμεῖς λέει σὰν Χριστιανοὶ καλούμαστε νά παραδεχθοῦμε πολλὰ μόνον μετὰ τὴν πίστη· τὸ βασικὸ θέμα, ἐὰν δηλ. ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνέστη ἀπ' τοῦς νεκροὺς ἢ ὄχι, πάνω στοῦ ὁποῖο στηρίζεται ὅτι ὁ Χριστὸς ἦταν πράγματι ἐκεῖνο πού διακήρυξε, δὲν καλούμεθα νά τὸ παραδεχθοῦμε μόνον μετὰ τὴν πίστη. Ὑπάρχουν γιά τὴν πεποίθησιν αὐτὴν, ὅτι εἶναι πραγματικὰ μιὰ ζωντανὴ ἀλήθεια, ὑπάρχουν τόσο πολυάριθμες ἐνδείξεις θετικῆς καί ἀρνητικῆς ἀπ' τὰ γεγονότα καί τὶς περιστάσεις, ὥστε κανένα σῶμα ἀπὸ νοήμονες ἐνόρκους στοῦ κόσμου δὲν θὰ ἐξέφερε ἄλλη ἀπόφαση παρὰ ὅτι ἡ Ἀνάσταση εἶναι πράγματι ἀληθινή. Ἀλλὰ γιά νά ἀποδειχθεῖ ἡ ἀλήθεια τῆς Ἀναστάσεως πολλοὶ παρουσιάζουν ἐκεῖνο τὸ ἐπιχείρημα, τὸ θετικὸ ἐκεῖνο ἐπιχείρημα, τὸ ὁποῖο πιστεύω ὅτι εἶναι πιὸ πιστικὸ ἐπιχείρημα γιά μᾶς τοῦς ἀνθρώπους πού ζοῦμε σὲ μιὰ ἐποχὴ κατ' ἐξοχὴν ἐποχὴ ἀρνήσεως, ἀποστασίας καί

συγχύσεως. Είναι ακριβώς οί άπροσδόκητες και ψυχολογικά και λογικά άνεξηγήτες έπιστροφές άνθρώπων άπό τήν άρνηση και τήν πεισματική άπιστία στην πίστη χάρις στην Άνάσταση του Χριστού. Υπάρχουν πάρα πολλές, υπάρχουν έκατομμύρια τέτοιες περιπτώσεις και θα αναφέρουμε μονάχα τς περιπτώσεις διασήμων άνθρώπων του πνεύματος, οί όποιοι διετέλεσαν άπιστοι και έγιναν πιστοί.

Υπήρχε στην Άγγλία ο Καθηγητής Joad, Καθηγητής τής Φιλοσοφίας άπό τους πιό γνωστούς, ο όποιος ήταν τόσο πολυ φανατικός στην άρνηση, ώστε δεν άφηνε εύκαιρία, με τον γραπτό λόγο αλλά και με μία σειρά άπό έβδομαδιαίες όμιλίες στο άγγλικό ραδιόφωνο με τίτλο «ο Joad και ο Θεός», να υποστηρίξει τήν ανακρίβεια του Ευαγγελίου. Αυτό έκανε ο Joad μελετώντας ακριβώς τήν Άγία Γραφή, για να παρουσιάσει έπιχειρήματα. Ο ίδιος όμως άπό μόνος του χωρίς καμία επίδραση πείσθηκε ότι τo αντίθετο άπό όσα κήρυσσε ήτο αλήθεια και σε μεγάλη ήλικία παρουσιάσθηκε αίφνιδίως και είπε ότι όσα πιστευα ήταν ψέμα και άγωνίσθηκε σαν τον Θωμά και εκήρυξε σ' όλο τον κόσμο ότι ο Χριστός είναι πραγματικά ο Κύριος και Θεός. Στον 18ον αιώνα, όπως άνέφερα, είχε φθάσει ή άρνηση στο κορύφωμά της και στην Άγγλία, λέει ο Montesquieu ότι, εάν ένας άνθρωπος πει σε όποιονδήποτε κύκλο μορφωμένων άνθρώπων ότι πιστεύει, δεν γίνεται ύποδεκτός με τίποτε άλλο παρά με γέλια και καγχασμούς.

Τήν έποχή εκείνη δύο μορφωμένοι νέοι άπό τo Πανεπιστήμιο τής Όξφόρδης έβαλαν για σκοπό τής ζωής τους να συγγράψουν δύο συγγράμματα, για να άποδείξουν ο πρώτος ότι ή έπιστροφή του Παύλου δεν όφείλεται σε πίστη, σε αληθινή πίστη, και ο δεύτερος ότι ή Άνάσταση του Χριστού ήτο ψέμα.

Ο πρώτος, ο Λόρδος Lytletton μετá άπό όρισμένο χρονικό διάστημα επέστρεψε με ένα κείμενο που άπεδείκνυε ότι ή συνάντησης του Παύλου με τον αναστημένο Χριστό είχε πραγματικά συμβεί στο δρόμο τής Δαμασκου. Και ο άλλος, ο Gilbert West έγραψε όλόκληρο σύγγραμμα τo όποιο όνομάζει «Παρατηρήσεις επί τής Ιστορίας και των Ένδειξεων τής Αναστάσεως του Χριστού» και περιέχει μία σωρεία άπό έπιχειρήματα, πολλά περισσότερα άπό όσα έγώ σας παρουσίασα τώρα, λογικότατα έπιχειρήματα για τήν αλήθεια τής Αναστάσεως. Θα έχετε άκούσει, ίσως, ότι τo πλέον διάσημο σατυρικό περιοδικό παγκοσμίως είναι τo «PUNCH». Επί έτη εκδότης του Punch υπήρξε ο Muggeridge, πνεύμα όξυ και σκωπτικό, ο όποιος δεν δίσταζε να διακηρύττει τήν άπιστία του. Μια έπίσκεψις έν τούτοις εις τους Άγίους Τόπους κατέληξε εις άποτέλεσμα αντίθετο εκείνου τo όποιον άνέμενε και επεδίωκε ο Muggeridge. Αντι να κομίσει άποδείξεις ότι ή πεποίθησης στο θάνατο και τήν Άνάσταση του Ίησου Χριστού είναι ένας μύθος, επέστρεψε με τήν άκλόνητο πεποίθησιν για τήν αλήθεια τής Χριστιανικής πίστεως και με μια τέτοια ψυχική μεταστροφή, ώστε έγινε σήμερα ένας άπό τους κυριότερους ήγέτες του

Χριστιανικοῦ κινήματος στὴ Μ. Βρετανία. Στὸ περίφημο «Φεστιβάλ τοῦ Φωτός», στὴν πολυάριθμη αὐτὴ συγκέντρωση στὴν Πλατεία TRAFALGAR τοῦ Λονδίνου, ὁ Muggerridge ἦταν ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος καυτηρίασε καὶ κάλεσε σὲ ἀφύπνιση καὶ ἀγώνα ἐναντίον τῆς χυδαιότητος καὶ τῆς παρακμῆς εἰς τὴν ὁποῖαν ὀδηγεῖ ἡ ἀπιστία.

Ίσως ὅμως πραγματικὰ γιὰ ἐκεῖνον ποὺ θέλει νὰ κουράσει τὴν σκέψη του, αὐτὸ εἶναι πραγματικὰ ἀνάγκη γύρω ἀπὸ τὸ θέμα αὐτό, ἴσως τὸ πιὸ χαρακτηριστικὸ λογικὸ μνημεῖο εἶναι τὸ ἔργο τοῦ νομικοῦ Morison. Αὐτὸς ἀπὸ μικρὴ ἡλικία, ἀπὸ παιδικὴ ἡλικία εἶχε διαβάσει ἀπὸ τοὺς Κριτικούς τῆς Γερμανικῆς Σχολῆς, τὴν Κριτικὴ τῆς Ἀγ. Γραφῆς. Καὶ εἶχε πλούσια ὀπλιστεῖ μὲ ἐπιχειρήματα κατὰ τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας καὶ ξεκίνησε μὲ τὰ ἐπιχειρήματα αὐτὰ νὰ γράφει ἕνα βιβλίο ποὺ πραγματικὰ, λογικὰ θὰ ἔπειθε τὸν καθένα, ὅτι ἡ Ἀνάστασις δὲν εἶχε πραγματοποιηθεῖ. Καὶ καθὼς ἄρχισε νὰ γράφει αὐτὸ τὸ βιβλίο, βρῆκε ὅτι ἦταν ἀδύνατο τὸ βιβλίο αὐτὸ νὰ γραφῆ. Καὶ ὄχι μονάχα ἦταν ἀδύνατο νὰ γραφῆ ἀλλὰ οἱ σκέψεις καὶ τὰ λόγια τὰ ὁποῖα ἔγραφε ὀδηγοῦσαν τελείως στὸν ἀντίθετο στόχο. Λέει ὁ ἴδιος: «Ἡ δύναμις τῶν περιστάσεων μὲ ἀνάγκαζε νὰ γράφω κάτι τὸ τελείως ἀλλιώτικο, ὄχι γιατί τὰ ἴδια τὰ γεγονότα τὰ ὁποῖα μελέτησα ἄλλαξαν, γιατί εἶναι ὀριστικὰ ἀποτυπωμένα στὶς σελίδες τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας, ἀλλὰ γιατί ἡ ἐρμηνεία τῶν γεγονότων αὐτῶν εἶχε μέσα μου ὑποστεῖ μία μεταβολὴ ἐξ αἰτίας τῆς ἐπιμονῆς αὐτῶν τῶν ἰδίων τῶν γεγονότων». Ὁ συγγραφέας ἀνακάλυψε μία ἡμέρα ὅτι ὄχι μονάχα δὲν μπορούσε νὰ γράφει τὸ βιβλίο ποὺ εἶχε σχεδιάσει ἀλλὰ καὶ ὅτι ἂν ἤθελε, δὲν μπορούσε. Καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν προσπάθεια προέκυψε τὸ πασίγνωστο βιβλίο τοῦ Morison «Ποιὸς ἐκύλισε τὸν λίθο;» ποὺ ἔχει κυκλοφορήσει σὲ ἑκατομμύρια ἀντιτύπων καὶ ἀποτελεῖ πραγματικὰ ἕνα μνημεῖο λογικῆς ἐργασίας, ὅπου παίρνει ὅλες τὶς διεξόδους τῆς ἀμφιβολίας καὶ τοὺς κόβει τὸν δρόμο μὲ τὶς ἴδιες τὶς μαρτυρίες τῆς Ἀγ. Γραφῆς καὶ μὲ τὴν λογικὴ ἐπάνω σ' αὐτὲς δέχεται νὰ ἀσκῆσει τὸ ἔργο τῆς ἀμφισβητήσεως καὶ ποὺ ἀποτυγχάνει.

Δίπλα σ' αὐτοὺς τοὺς διανοουμένους θὰ ἦτανε πραγματικὰ παρὰ πολὺ τολμηρὸ νὰ πῶ δύο λόγια γιὰ τὸν ἑαυτό μου. Τὸ λέω μὲ ἀπόλυτη συναίσθηση γιὰ τὴν διαφορὰ σὲ ἀνάστημα καὶ τὴν διαφορὰ σὲ κύρος ποὺ μὲ χωρίζει ἀπ' αὐτούς. Ὅμως τὸ χρωστῶ σὲ σᾶς, καὶ τὸ κάνω γιὰ πρώτη φορά, τὸ χρωστῶ σὲ σᾶς ποὺ εἴσαστε τὰ ἀδελφία μου, μὲ τὰ ὁποῖα ζῶ τόσο ἔντονα τὴν ζωὴ τοῦ Πανεπιστημίου, νὰ σᾶς μαρτυρήσω ὅτι ἔζησα τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς γυμνασιακῆς μου ζωῆς καὶ σχεδὸν ὅλα τὰ χρόνια τῆς ζωῆς μου σὰν φοιτητῆς μέσα στὴν ἄρνηση καὶ στὴν ἀμφιβολία. Καὶ νὰ σᾶς πῶ ὅτι δέχθηκα, μετὰ ἀπὸ πάρα πολλὴ μελέτη, τὸ μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως σὰν ἀληθινὸ καὶ ὄλη μου ἡ ζωὴ, δὲν εἶναι ἀπὸ μία σκοπιὰ, τίποτε ἄλλο, παρὰ ἕνα πύρωμα ἐπάνω στὴν ἀκρίβεια τοῦ κηρύγματος τῆς Ἀναστάσεως. Καὶ ἔχω νὰ σᾶς πῶ ὅτι οὔτε μιὰ στιγμή, οὔτε μιὰ παρατήρηση μέσα στὴ ζωὴ μου, δὲν παρέλειψε παρὰ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν ἀλήθεια τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου,

τὴν ἀλήθεια τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἀδύνατον λογικά, εἶναι ἀδύνατον ψυχολογικά νὰ ζήσω οὔτε μία στιγμή μὴ πιστεύοντας στὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Καὶ θέλω νὰ καλέσω, σὰν ἀδελφὸς πρὸς ἀδελφούς, τὸν καθένα ἀπὸ σᾶς, ἂν αὐτὸ δὲν ἔχει ὀλοκληρωτικὰ συμβεῖ στὴν ζωὴ σας, νὰ πάρει τὴν θέση αὐτὴ καὶ νὰ δεχθεῖ ἀπροκάλυπτα, τίμια, χωρὶς φόβο, τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ σὰν ἕνα γεγονός. Καὶ νὰ μὲ βρεῖ, ἂν θέλει, νὰ συζητήσουμε, ἂν θέλει καὶ νὰ χαροῦμε μαζὶ τὰ ὅσα θὰ ἐπακολουθήσουν ἀπ' αὐτὸ τὸ ἄνοιγμα τῆς ψυχῆς στὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ.

Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Π. Τρεμπέλα: Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρέτ, Ἀθῆναι, 1955.
2. Ε. Θεοδώρου: Ἡ αἰωνία ἀλήθεια, Ἀθῆναι, 1960.
3. Ἰ. Ἀγαπίδη: Ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῆς Ἰουδαϊκῆς καὶ Ρωμαϊκῆς δικαιοσύνης, Θεσσαλονίκη, 1969.
4. R. GUARDINI: Ὁ Κύριος, Ἑλλ. Μετάφρασις, Ἀθῆναι, 1956, Τόμος Γ'.
5. P. BARBET: A PASSION DE JESUS CHRIST SELON DE CHIRURGIEN, RILLEN ET CIE, ISSOUDUN, 1950.
6. τοῦ ἰδίου: A DOCTOR AT CALVARY, P.J. KENNEDY, NEW YORK, 1953.
7. PR. J.N.D. ANDERSON: CHRISTIANITY THE WITNESS OF HISTORY, TYNDOLE PRESS LONDON, 1969.
8. τοῦ ἰδίου: EVIDENCE FOR THE RESURECTION, INTERVARSITY, PRESS LONDON, 1968.
9. F. MORISON: WHO MOVED THE STONE, BARNES AND NOBLE, NEW YORK, 1962.
10. J/YOUNG: THE CASE AGAINST CHRIST, FALCON BOOKS, LONDON, 1962.
11. K.N. TAYLOR: IS CHRISTIANITY CREDIBLE? INTERVARSITY PRESS, 1970.

Πηγή: agiazoni.gr